

următoarele persoane: soția mea Angelica I. Petre, socrul meu Constantin Bobu zis Dinache, soacra mea Salomeia Bobu, frații soției mele, primul Lenuța Bobu în etatea de 16 ani, Mița Bobu în etate de 12 ani, Paulina Bobu în etate de 6 ani, Natalica Bobu în etate de 4 ani, Ionel Bobu în etate de un an – toți aceștia scumpii mei au fost ridicați și trimiși în Transnistria.

Cu profund respect vîn a vă ruga să binevoiți a dispune eliberarea unei autorizațiunii, pentru a-mi putea aduce pe cei de mai sus înapoi în comuna unde posedă și proprietățile noastre.

Pătru Ion

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 195/1942, f.211)

314

Proces-verbal

Astăzi, doi ianuarie, anul una mie nouă sute patruzeci și trei, în comuna Maciova.

Noi, jandarm sergent major Iova Boru, ofițer de poliție judiciară de la postul jandarmi Căvăran din Legiunea Jandarmi Severin.

Având în vedere ordinul dat cu ocazia inspecției din 31.XII.1942 de dl. colonel comandantul Legiunii Jandarmi Severin, prin care ne ordonă a lua declarații celor trei țigănci din comuna Maciova, care în toamna anului 1942 au fost evacuate în Transnistria și care la data de 28.XII.1942 au sosit înapoi fugind de acolo, azi, data mai sus arătată, transportându-ne în comuna Maciova, Colonia Țiganilor, am procedat la interogarea lor față de martori asistenți, care ne declară următoarele:

1. Mă numesc Ana Cârpati, de ani 20, de religie ortodoxă, necăsătorită, a-vere n-are, carte nu știe, domiciliată în comuna Maciova, Colonia Țiganilor, asupra celor întrebate declară:

Am fost evacuată în Transnistria împreună cu ceilalți țigani și ne-au dus dincolo de Odessa, dar nu știu ce localitate. Acolo am fost mulți și nimeni nu avea grijă de noi și nici nu m-a păzit nimeni. Cu vreo două zile înainte de Crăciun *am plecat de acolo mai mulți, aproape 60 inși*, oameni și femei, fiindcă un domn căpitan care ne împărțea mâncarea *a zis că dacă putem să scăpăm, să ne ducem care unde putem să nu murim de foame*.

Am plecat de acolo împreună cu consătencele Elena Cârpati și Maria Ciurariu (Bircuța) spre Odessa, unde am ajuns în ziua de 24 decembrie 1942, de acolo ne-am suit cu toții pe un tren de persoane și am plecat către țară și în acel tren nu ne-a întrebat nimeni de bilete până când am ajuns la Tighina; acolo, un conductor ne-a întrebat de bilete și unde mergem, la care noi i-am răspuns că bilete nu avem și mergem acasă din Transnistria, deoarece acolo murim, după care ne-a lăsat mai departe în tren. Când am ajuns la București, am schimbat trenul și am întrebat oamenii care tren să luăm, după care din nou ne-am suit pe tren și pe acest tren ne-au întrebat de bilete, dar văzându-ne așa

nenorocite ne-au lăsat în pace, ba alți călători chiar ne dădeau pâine. În felul acesta am ajuns în gara Căvăran în ziua de 28.XII.1942, de unde am plecat pe jos până acasă.

Mai declar că în Transnistria stăteam foarte mulți la un loc prin grajduri și nu ni se dădea de mâncare decât foarte puțin, încât zilnic mureau câte 8-10 indivizi. Noi poate am fi plecat mai de mult de acolo, fiindcă nimeni nu avea grija noastră, dar am așteptat să vină Crăciunul, deoarece știam că va fi trenul gratis și mai ușor putem veni.

Aceasta îmi este declarația pe care o dau, susțin și semnez propriu prin punere de deget, neștiind carte, după ce mi s-a citit. Ana Cârpati

2. Mă numesc Elena Cârpati, țigăna, de ani 60, de religie ortodoxă, căsătorită, cu domiciliul în comuna Maciova declar:

Am fost evacuată în Transnistria împreună cu soțul meu Cârpati Nicolae, care însă, în urma răului tratament de acolo, a murit și după aceea m-am hotărât și eu împreună cu ceilalți să plecăm înapoi în țară, fapt ce l-am și făcut, iar în ce privește felul cum am ajuns mențin și eu în totul cele declarate de femeia Ana Cârpati, deoarece tot împreună am venit. Mai declar însă că și eu, din cauza răului tratament ce am avut acolo și pe drum, acum sunt foarte bolnavă.

Acestea declar, susțin și semnez propriu prin punere de deget, neștiind carte, după ce mi s-a citit. Elena Cârpati

3. Mă numesc Maria Ciurariu zis Bircuța, țigancă de ani 17, necăsătorită, avere n-are, carte nu știe, cu domiciliul în comuna Maciova, Colonia țiganilor, declar:

Am fost și eu evacuată în Transnistria, deoarece eu de bună voie m-am oferit ca să mă duc cu concubinul meu Romulus Ciurariu, care era obligat să se evacueze. Văzând însă cât de rău este acolo, eu am fugit împreună cu ceilalți, precum și cu concubinul meu, dar el arămas în București nu știu din ce cauză, dar cred că s-a rătăcit și a fost prins de poliție. În ce privește felul cum am ajuns până acasă mențin și eu în totul cele declarate de Ana Cârpati de sub punctul 1 din prezentul proces-verbal, deoarece am fost împreună tot timpul și așa s-au petrecut lucrurile până când am ajuns acasă. Acestea declar, susțin și semnez propriu prin punere de deget, neștiind carte, după ce mi s-a citit. Maria Ciurariu zisă Bircuța.

Drept pentru care am dresat prezentul proces-verbal care se va înainta Legiunii Jandarmi Severin spre cele legale[1].

Șeful postului Căvăran
Iova Boru

Mart[ori] asist[enți]
[indescifrabil]

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 130/1942, vol. I, f.85-86)

[1] În baza ordinului nr. 155.522/14 februarie 1943, semnat de col. C. Tobescu, cele trei țigănci au fost retrimise în Transnistria (*Ibidem*, f.83).

Inspectoratul Jandarmi Transnistria
Nr. 132-S/15 ianuarie 1943

Buletin informativ
Pentru Transnistria pe luna decembrie 1942

[...]*
Țigani

Deși s-au luat măsuri de către prefecturi în unire cu Legiunile de Jandarmi, pentru asigurarea cazării și hrănirii țiganilor, totuși nu s-a putut ajunge la rezolvarea acestei chestiuni, în primul rând pentru că țiganii părăsesc comunele unde au fost plasați, fugind de muncă, umblând după furțișaguri.

Plasarea țiganilor s-a făcut astfel:

- În jud. Balta: Având un număr mic (753) țigani, aceștia au fost încadrați în obștii, fiind plasați în general în satele din regiunea păduroasă pentru a fi întrebuințați pe timpul iernii la tăiatul lemnului.
- În jud. Golta: Țigani au fost plasați astfel:
- Țigani nomazi în bordeie săpate în pământ în comuna Crasnenki.
- Țigani nenomazi au fost plasați în general în partea de către Bug a județului, în comune și sate, în proporții de 10% față de numărul populației. Din cauză că în colhoz nu este de lucru, numai o mică parte din acești țigani pot fi întrebuințați la lucru. Pentru asigurarea existenței acestor țigani, li s-au fixat rații de hrană.

În județul Oceacov, în prezent se găsesc 12.384 țigani cazați în 12 comune. Li s-au dat case de locuit. Situația acestora este îngrijorătoare, deoarece în ultimul timp au fost declarate numeroase cazuri de tifos exantematic printre ei.

S-au dovedit a fi elemente foarte rele prin aceea că:

- Nu muncesc unde au fost puși, sau dacă muncesc produc foarte puțin.
 - Distrug casele în care au fost cazați, arzând pe foc ușile și pervazurile de la ferestre.
 - Umblă după furturi, fugind din satele unde au fost plasați.
 - Nu se supun hotărârii autorităților prin aceea că au falsificat multe autorizații și au reușit să fugă în țară de unde i-am înapoiat în Transnistria. Zilnic sunt găsiți prin trenuri, sate și orașe, dând mult de lucru cu strângerea lor.
- Pentru reglementarea situației și stabilirea regimului țiganilor, Guvernământul Transnistriei a dat Decizia nr. 3142 din 18 decembrie 1942 prin care hotărăște:
- Țigani aflați pe teritoriul Transnistriei sunt așezați în sate, în grupe până la 350 suflete sub conducerea unuia dintre ei.
 - Sunt obligați a presta muncă, fiind retribuiți ca și muncitorii locali.
 - Muncitorii calificați să fie întrebuințați potrivit meseriei lor, iar ceilalți să fie formați în echipe de lucru și puși la munci agricole, tăiat lemne, strângere deșeuri de toate felurile etc. Pentru munca care va da un randament superior

celui normal i s-a fixat premii egale cu 30% din valoarea surplusului de muncă.
Țiganii nu au voie a părăsi localitățile în care sunt fixați, sub pedeapsa internării în lagăr.

[...]*

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 140/1943, f.427-428)

* Părțile lipsă se referă la alte probleme, fără legătură cu romii.

316

Comitetul Restrâns Pentru Combaterea Epidemiilor
Nr. 118/1943 ian. 15

Către P[reședinția] C[onsiliului] M[iniștri], C[abinetul] M[ilitar] al Conducătorului

Avem onoarea a va face cunoscut că s-au semnalat în ultima vreme numeroase cazuri de tifos exantematic apărute în interiorul țării, la țiganii repatriați din Transnistria și la persoanele care au venit în contact cu aceștia.

Convoaiele de țigani repatriați au fost introduse în țară fără a fi fost însoțite de organe sanitare de poliție și fără a se fi anunțat autoritățile sanitare din localitățile unde aceștia au fost aduși. Pentru remedierea acestei stări de lucruri, ce prezintă o gravitate deosebită pentru întinderea tifosului exantematic în interiorul țării, cu onoare propunem următoarele:

1. Să se suspende, până la o nouă avizare din partea acestui Comitet, orice convoi de acest fel din și spre Transnistria.

2. În cazul în care interese superioare de stat impun asemenea deplasări de populație, este necesar:

a. Să se prezinte din timp Comitetul restrâns pentru combaterea epidemiilor.

b. Orice convoi să fie însoțit de organe sanitare de poliție, date prin grija Batalionului Sanitar de Dezinfecție și Deparazitare al Armatei, cu sediul la Tighina Cetate.

c. Toate convoaiele să fie deparazitate complet la unul din punctele de trecere pe care-l va fixa Batalionul Sanitar, în raport cu necesitățile locale și mărimea convoaielor.

d. Să se anunțe din timp organele sanitare ale localităților de debarcare pentru a se lua măsuri de izolarea și carantinarea acestor oameni, precum și pentru asigurarea hranei lor pe tot timpul carantinei.

Carantinarea va dura 20 zile de la apariția ultimului caz de tifos exantematic printre aceștia.

p. Comitetul Restrâns pentru Combarea Epidemiilor
Lt. col. rez. prof. dr. M. Ciucă[1]

(Arh.St.București, Președinția Consiliului de Miniștri. Cabinetul Militar, dos. 22/1942, f.150)

[1] Este vorba de Mihai D. Ciucă, profesor la catedra de bacterologie a Universității din București, membru al Academiei Române din 1936. Între 1929-1934 fusese delegatul țării noastre în cadrul Organizației de igienă de pe lângă Societatea Națiunilor.

317

România
Ministerul Aparării Naționale
Subsecretariatul de Stat al Armatei de Uscat
Direcțiunea Intendenței-Serv.Transporturi
Adresa poștală:
M.A.N., Piața Valter Mărăcineanu
București, telefon: 42.800

Cabinetul Militar al Conducătorului Statului

Avem onoarea a trimite în copie mai jos adresa nr. 740.185 din 14.I.1943 a Ministerului Finanțelor. Vă rugăm să binevoiți a da dispozițiuni de urmare birourilor din subordinea dvs.

Dir. Direcției Intendenței
Int. colonel C. Sireteanu

Seful Serv. Transportuei
Int. căpt. Gr. Grigoriu

*

Copie după adresa nr. 740.185/1943 a Ministerului Finanțelor.

Ca urmare la adresa dvs. nr. 4890 din 24 noiembrie 1942, avem onoarea a vă face cunoscut că în conformitate cu rezoluția ministerială pusă pe referatul acestei Direcțiuni, Journ. nr. 740.185/1943, s-a aprobat ca transporturile soldaților țigani care-și caută familiile în Transnistria să călătorească pe C.F.R. cu foi de drum eliberate de Legiunile de Jandarmi, suma respectivă urmând a fi suportată de acest Minister, prin decontare.

În acest sens s-a făcut cunoscut și R.A. C.F.R., cu adresa noastră nr. 740.185 din 14 ianuarie 1943.

p. Ministru
[indescifrabil]

p. Director
[indescifrabil]

p. conformitate
Sub. Șef. Bir. N. Moga

(Arh.St.București, Președinția Consiliului de Miniștri. Cabinetul Militar, dos. 79/1943, f.25)

Inspectoratul General al Jandarmeriei
Serviciul Jandarmeriei. Secția a III-a

Secret

**Ordin circular nr. 154.996
din 24 ianuarie 1943**

Ministerul Sănătății și Ocrotirilor Sociale a adus la cunoștința Președinției Consiliului de Miniștri situația îngrijorătoare rezultată din faptul că țigani reînapoiți din Transnistria au fost în parte bolnavi de tifos exantematic, răspândind apoi maladia printre populația unde s-au plasat la reînapoiere în țară.

Pentru a se preîntâmpina o epidemie cu efecte dezastruoase pentru întreaga populație, Președinția Consiliului de Miniștri a hotărât ca până la mai 1943 să nu se mai aprobe nici o reînapoiere a celor evacuați în Transnistria.

Cei care au obținut până în prezent aprobări de revenire în țară și cei ce vor mai obține eventual astfel de aprobări, nu vor fi valabile decât după data de 1 mai 1943, când li se vor da curs Inspectoratului Jandarmi Transnistria.

Până la acea dată arătată mai sus, se sistează orice repatriere.

Vi se dă mai jos în copie ordinul nr. 20.771 din 20 ianuarie 1943, al Ministerului Afacerilor Interne.

D.O.
Șeful Serviciului Jandarmeriei
Colonel C. Tobescu

[ANEXĂ]

Ordinul nr. 20.771/1943, al Ministerului Afacerilor Interne[1]

Cu onoare vi se face cunoscut că Ministerul Sănătății și Ocrotirilor Sociale, cu adresa nr. 3644/1943, a adus la cunoștință Președinției Consiliului de Miniștri că organele sanitare din capitală și restul țării au semnalat un număr de 48 cazuri de tifos exantematic la țigani care au fugit sau care au fost autorizați să se repatrieze din Transnistria.

Aducându-se la cunoștința Domnului Mareșal Conducător această situație, Domnia Sa a hotărât ca Ministerul de Interne să ia măsuri drastice ca nici un țigan din Transnistria să nu mai poată intra în țară, pe toată durata actualei perioade epidemice a tifosului exantematic (ianuarie-mai 1943).

Față de cele de mai sus, vă rugăm să binevoiți a lua măsurile dvs. de urmare.

Ministrul Subsecretar de Stat
General de Corp de Armată
C.Z. Vasiliu

Director de cabinet
Lt. col. Al. Mădărjac

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 130/1942, vol. I, f.63)

[1] Separat, ordinul se află în același fond arhivistic, dos. 77/1943, f.15.

Inspectoratul General al Jandarmeriei
Serviciul Jandarmeriei. Secția a III-a
No. 154.997/24 ianuarie 1943

Către Legiunea Jandarmi Sibiu

Binevoii a lua cunoștință de anexata adresă a Ministerului Sănătății și Ocrotirilor Sociale nr. 90.569/1943 către Ministerul Afacerilor Interne.

Raportați despre ce țigani tratează corespondența în cauză și despre modul reînapoierii celor virați de serviciul sanitar al municipiului Sibiu. Inspectoratul General al Jandarmeriei nu cunoaște pe baza căror aprobări cei în cauză s-au înapoiat, iar în cazul când reîntoarcerea lor s-a făcut în mod ilegal, ce măsuri s-au luat fie de legiune, fie de poliția orașului Sibiu.

Rezultatul, restituind și anexa, se va primi la Inspectoratul General al Jandarmeriei până la data de 10 februarie 1943.

D.O.

Șeful Serviciului Jandarmeriei
Colonel C. Tobescu

Șeful Secției a III-a
Căpitan N. Diaconescu

[ANEXĂ]

Ministerul [Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale
Nr. 90.569/1943

Către Ministerul Afacerilor Interne

Organele noastre exterioare ne raportează o serie de cazuri de tifos exantematic atât la țiganii fugiți sau aduși din Transnistria, cât și la populația venită în contact cu ei.

Astfel, de exemplu, Serviciul epidemiilor din Direcția Sanitară a Capitalei ne raportează numai în două zile consecutive 6 asemenea cazuri. De asemenea, Serviciul Sanitar al Municipiului Sibiu raportează că printre 67 țigani aduși în țară până în prezent s-au îmbolnăvit 8 de tifos exantematic iar toți ceilalți, fiind contacti, pot face boala, răspândind-o în restul populației. Menționăm că acești 67 țigani au fost aduși într-o stare groaznică de promiscuitate și toți laolaltă, într-un singur vagon de marfă, având pe lângă cei bolnavi de tifos exantematic și 2 morți cu ei, pe care i-au debarcat abia în gara Sibiu.

Cum asemenea cazuri ni s-au semnalat și în alte regiuni ale țării și cum toți acești țigani vin din regiuni intens contaminate cu tifos exantematic, aducerea lor în țară constituie un permanent pericol de contaminare, de o gravitate excepțională pentru populația cu care vin în contact.

Pentru aceste considerente, am intervenit la Președinția Consiliului de Miniștri pentru a dispune ca până la trecerea actualei perioade epidemice (mai 1943)

să nu se mai admită repatrierea nici unui țigan. Până la primirea, însă, a unui răspuns la intervenția noastră, avem onoare a vă ruga să binevoiți a dispune fie oprirea repatrierii țiganilor din Transnistria, fie – dacă o asemenea măsură, din diferite motive, este imposibil de luat – ca organele noastre sanitare de pe Nistru să fie încunoștințate de punctul de intrare în țară a lor, pentru a lua măsurile necesare de deparazitare a tuturor țiganilor și eventuala carantinare a celor găsiți bolnavi sau suspecti de tifos exantematic. De asemenea să fie încunoștințate la vreme și Serviciile Sanitare ale locurilor de sosire ale țiganilor eventual repatriați pentru a se lua la sosire măsurile de control sanitar, deparazitare, dezinfecție și izolare etc.

Despre măsurile pe care ați binevoit a le lua, vă rugăm Domnule Ministru a dispune să se facă cunoscut și Ministerului Sănătății.

Primiți, vă rog, Domnule Ministru, asigurarea deosebitelor noastre considerațiuni.

Ministru
Petre Tomescu

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 130/1942, vol. I, f.145-146)

320

Inspectoratul General al Jandarmeriei
Serviciul Jandarmeriei
No. 52.211/1943 febr. 2

Secret

Către P.C.M., C.M. al Conducătorului Statului

La ordinul dvs. nr. 102.230/M din 25 ianuarie 1943, cu care s-a trimis adresa nr. 118/1943 a Comitetului restrâns pentru combaterea epidemiilor, cu privire la observațiunile și la propunerile în legătură cu convoaiele de țigani repatriați din Transnistria, am onoarea a raporta următoarele:

Inspectoratul General al Jandarmeriei și Ministerul Afacerilor Interne nu a dat autorizațiuni de repatriere decât în mod individual și numai excepțional pentru familiile celor raniți pe front. Deci nu s-au efectuat readuceri în convoaie. S-au produs totuși două cazuri de acest gen, la Sibiu și la Roman, înapoiindu-se 2 vagoane de țigani, dar aceștia au uzat de autorizații false și s-au luat măsuri pentru înapoierea lor în Transnistria.

De asemenea, s-au luat măsuri prin I. J. Odessa de a se verifica orice probare și a efectua un sever control la toate punctele de trecere pentru a se înlătura complet posibilitatea ca țiganii să se poată înapoia.

Față de ordinul nr. 20.771 din 20 ianuarie 1943 al Ministerului Afacerilor Interne, dat în conformitate cu dispozițiunile P.C.M., orice reînapoiere a țiganilor din Transnistria este suspendată în momentul de față până la 1 mai 1943, în scopul de a se preveni o eventuală epidemie de tifos exantematic.

Față de cele de mai sus, vă rugăm să binevoiti a dispune. Se restituie adresa nr. 118/1943 a Comitetului Restrâns pentru Combaterea Epidemiilor.

Inspector General al Jandarmeriei
Gen. C.Z. Vasiliu

Sef Serv. Jandarmeriei
Col. C-tin Tobescu

(Arh.St.București, Președinția Consiliului de Miniștri. Cabinetul Militar, dos. 22/1942, f.148-149)

321

Inspectoratul General al Jandarmeriei
Serviciul Jandarmeriei. Secția a III-a

REFERAT

din 5 februarie 1943

Am onoare a refera următoarele:

Pe baza tabelelor întocmite de către cele trei comisiuni, care au cercetat în decembrie 1942, la fața locului, plângerile țiganilor evacuați în Transnistria, Inspectoratul General al Jandarmeriei a extras nominal capii de familie reclamanți, pe legiuni, și trimis tabelele legiunilor și polițiilor respective, pentru a cerceta și verifica dacă afirmațiile făcute de țigani în fața comisiunilor sunt juste și ca urmare a-și da totodată și avizul asupra cererilor țiganilor pentru repatrierea acestora.

Din centralizarea făcută ca rezultat al verificărilor efectuate de legiuni și poliții, după cum se vede din situația anexă, reies următoarele:

Cu aviz favorabil.....311 capi familie.....950 memb. = 1261

Aviz nefavorabil.....1312 capi familie.....4725 memb. = 6037

Total General.....1623 capi familie.....5675 memb. = 7298

Din examinarea rapoartelor legiunilor cu care acestea au înaintat tabelele cu rezultatul verificărilor se mai constată că:

1. Unii țigani prevăzuți în tabele nu au fost găsiți la adresele indicate, probabil că erau nomazi (rap. Legiunilor Olt, Tr. Mare, Constanța, Orhei).
2. După plecarea țiganilor, furturile și spargerile au scăzut simțitor, ceea ce dovedește că măsura de evacuarea lor a dat rezultate (rap. Legiunilor Romanai, Ialomița, Vlașca, Teleorman).
3. La data evacuării, situația țiganilor mobilizabili și nemobilizabili nu era clară, ei nefiind înscrisi în controalele militare și neavând ordine din care să rezulte situația lor de mobilizabili. Aceeași situație o au și acum unde țigani care după etate ar fi mobilizabili, dar nu posedă acte în consecință. Deci ei se prevalează de situația lor de mobilizabil sau nemobilizabil, după caz, pentru a trage profit (vezi raportul Legiunii Lăpușna).
4. Unele afirmații ale celor evacuați arătând că nu sunt țigani s-au dovedit neîntemeiate (rap. Leg. Bihor).
5. Alți țigani eliberați de prin spitale au declarat că au fost reformați, ceea ce nu a corespuns adevărului (rap. Legiunii Vaslui).

În ceea ce privește readucerea țiganilor pentru care se dă aviz favorabil, se reamintește totodată ordinul Ministerului Afacerilor Interne no. 20.771 din 20 ianuarie 1943, prin care s-a hotărât că până la mai 1943 să nu se mai facă nici o repatriere a țiganilor din Transnistria, din cauza epidemiei de tifos exantematic.

Față de acest ordin, urmează a se aprecia dacă:

1. Mai este cazul de a se da în prezent vreun curs acestor tabele.
2. De a se hotărî în ce condiții ar urma și când ar urma să se facă eventualele readuceri ale celor care au obținut aviz favorabil de reînapoierie.

Șeful Serviciului Jandarmeriei
Colonel C. Tobescu

Șeful Secției a III-a
Căpitan N. Diaconescu

[ANEXA 1]

Inspectoratul General al Jandarmeriei
Serviciul Jandarmeriei. Secția a III-a

Situație de numărul țiganilor evacuați în Transnistria, care au cerut a fi repatriați și care au fost cercetați de către cele trei comisii

No. crt.	Denumirea legiunii	Numărul membrilor pe categorii					Observații
		Capi familie	Bărbați	Femei	Copii	Total	
1	Prahova	11	–	10	33	54	
2	Gorj	8	1	6	27	42	
3	Olt	20	5	21	84	130	
4	Brașov	1	–	–	6	7	
5	Dâmbovița	10	–	14	12	36	
6	Muscel	4	–	8	8	20	
7	Teleorman	5	–	10	10	25	
8	Vlașca	13	2	10	42	67	
9	Brăila	1	–	–	5	6	
10	Dorohoi	20	2	16	37	75	
11	Constanța	78	6	80	285	449	
12	Ialomița	102	1	101	304	508	
13	Tulcea	2	–	8	5	15	
14	Hotin	7	–	5	19	31	
15	Vâlcea	14	2	13	40	69	
16	Romanți	84	8	75	300	467	
17	Mehedinți	106	11	65	329	511	
18	Argeș	2	–	6	2	10	
19	Dolj	133	20	116	496	771	
20	Fălciu	24	2	22	51	99	
21	Iași	10	2	6	26	44	
22	Neamț	5	–	4	16	25	
23	Roman	11	–	7	27	45	
24	Vaslui	1	–	1	–	2	
25	Alba	15	–	12	15	42	
26	Hunedoara	22	–	23	38	83	
27	Făgăraș	7	–	14	12	33	
28	Sibiu	16	1	22	14	53	

29	Tr. Mică	8	–	6	13	27
30	Tr. Mare	19	–	23	31	73
31	Turda	18	–	10	34	62
32	Arad	7	–	7	21	35
33	Bihor	4	–	4	6	14
34	Caraş	1	–	–	3	4
35	Severin	1	–	1	3	5
36	Timișoara	7	1	5	16	29
37	Ilfov	16	–	29	9	54
38	București	18	–	25	32	75
39	Putna	2	–	1	3	6
40	Bălți	17	2	15	52	86
41	Tighina	10	2	13	26	51
42	Lăpușna	105	16	102	230	453
43	Bacău	4	–	2	10	16
44	Suceava	1	–	–	–	1
45	Tecuci	2	–	1	2	5
46	Storojinet	14	–	3	14	31
47	Tutova	13	–	13	46	72
48	Botoșani	42	2	27	128	199
49	R. Sărat	1	–	–	–	1
50	Cahul	16	2	16	28	62
51	Buzău	1	–	1	–	2
52	Ismail	1	–	3	1	5
53	Cetatea Albă	2	–	2	1	5
54	Baia	40	1	22	80	143
	Total	1102	95	1006	3032	5235

Situație recapitulativă

Pe teritoriul rural	1102	95	1006	3032	5235
Pe teritoriul urban	522	15	577	992	2106
Total General	1624	110	1583	4024	7341

[ANEXA 2]

Inspectoratul General al Jandarmeriei
Serviciul Jandarmeriei. Secția a III-a

Situație de țigani evacuați în Transnistria, care au cerut să fie repatriați și care au fost cercetați de către cele trei comisii.

No. crt.	Denumirea Poliției	Numărul membrilor pe categorii					Observații
		Capi de familie	Bărbați	Femei	Copii	Total	
1	Poliția Ploiești	25	2	20	83	130	
2	" Tg. Jiu	11	–	10	40	61	
3	" Slatina	3	–	3	9	15	
4	" Piatra Olt	5	–	6	31	42	

5	"	Târgoviște	4	–	7	6	17
6	"	C-lung Muscel	1	–	1	–	2
7	"	Tr. Măgurele	3	–	3	3	9
8	"	Alexandria	30	–	64	52	146
9	"	Roșiori Vede	10	–	30	28	68
10	"	Zimnicea	1	–	–	1	2
11	"	Giurgiu	1	–	–	–	1
12	"	Brăila	2	–	1	3	6
13	"	Dorohoi	8	–	1	6	15
14	"	Constanța	5	–	3	9	17
15	"	Cernavodă	1	–	1	4	6
16	"	Medgidia	1	–	–	–	1
17	"	Măcin	1	–	1	1	3
18	"	Tulcea	25	1	20	62	108
19	"	R. Vâlcea	1	–	1	–	2
20	"	Caracal	2	–	2	10	14
21	"	Pitești	112	–	160	116	388
22	"	C. Argeș	2	–	–	–	2
23	"	Craiova	33	5	18	97	153
24	"	Iași	22	1	11	49	83
25	"	Piatra Neamț	3	–	–	5	8
26	"	Roman	5	–	2	6	13
27	"	Vaslui	1	–	1	1	3
28	"	Alba Iulia	15	–	13	59	87
29	"	Deva	1	–	2	3	6
30	"	Orăștie	10	–	22	12	44
31	"	Făgăraș	1	–	2	–	3
32	"	Sighișoara	3	1	1	6	11
33	"	Copșa Mică	1	–	–	–	1
34	"	Mediaș	2	–	2	9	13
35	"	Turda	9	–	6	23	38
36	"	Arad	1	–	4	3	8
37	"	Beiuș	2	–	2	2	6
38	Pref. Pol.	Capitalei	83	1	97	89	270
39	Politiă	Țighina	2	–	–	2	4
40	"	Baia	11	1	5	25	42
41	"	Galăț	8	–	5	2	15
42	"	Bârlad	6	–	4	4	14
43	"	Botoșani	8	–	5	24	37
44	"	Cahul	6	–	5	13	24
45	"	Bacău	4	1	3	3	11
46	"	Buzău	1	–	2	1	4
47	"	R. Sărat	3	–	1	–	4
48	"	Ismail	1	–	2	3	6
49	"	Orhei	1	1	2	6	10
50	"	Bălți	22	1	22	76	121
51	"	Mărășești	2	–	2	3	7
52	"	Odobești	1	–	2	2	5
Total General			522	15	577	992	2106

[ANEXA 3]

Inspector General al Jandarmeriei
Serviciul Jandarmeriei. Secția a III-a

Situație cu rezultatul verificării țiganilor nenomazi evacuați în Transnistria

Detalii asupra categoriilor stabilite	Cu acte			Fără acte			Total general
	Capi familie	Membrii	Total	Capi familie	Membrii	Total	
Categoria a. și a.bis. Cei care aparțin uneia din elementele armatei.	195	794	959	234	978	1212	2171
Categoria b. și b.bis. Invalidi din războiul actual și din războiul 1916–1919	4	13	17	8	32	40	57
Categoria c. și c.bis. Familiiile celor mobilizați sau concentrați	18	53	71	32	101	133	204
Categoria d. și d.bis. Părinții (tata și mama) care au copii pe front sau concentrați	47	196	243	133	480	613	856
Categoria e. și e.bis. Concubinele cu copii ai celor mobilizați sau concentrați	12	45	57	26	91	117	174
Categoria f. și f.bis. Români evacuați fiind considerați țigani	6	21	27	5	12	17	44
Categoria g. și g.bis. Țigani care nu intră în categoriile de mai sus, dar cer repatrierea pe motive demne de luat în seamă.	33	91	124	89	339	428	552
Categoria h. și h.bis. Văduve de război	–	–	–	–	–	–	–
Total	285	1213	1498	527	2033	2560	4058
Categoria a. și a.bis.	98	363	461	45	149	194	655
Categoria b. și b.bis.	3	9	12	5	26	31	43
Categoria c. și c.bis.	15	63	78	79	303	382	460
Categoria d. și d.bis.	1	–	1	40	141	181	182
Categoria e. și e.bis.	25	70	95	–	–	–	95
Categoria f. și f.bis.	13	21	34	24	43	67	101
Categoria g. și g.bis.	52	217	269	–	–	–	269
Categoria h. și h.bis.	2	9	2	5	13	18	29
Total	209	752	961	198	675	873	1834
Categoria a. și a.bis.	196	656	852	–	–	–	852
Categoria b. și b.bis.	1	5	6	–	–	–	6
Categoria c. și c.bis.	55	100	155	–	–	–	155
Categoria d. și d.bis.	66	183	249	–	–	–	249
Categoria e. și e.bis.	36	67	103	–	–	–	103
Categoria f. și f.bis.	28	18	46	–	–	–	46
Categoria g. și g.bis.	28	43	71	–	–	–	71
Total	410	1072	1482	–	–	–	1482
Total General	904	3037	3941	725	2708	3433	7374

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 43/1943, f.64-65, 83-87)

Comandamentul de Căpetenie al Armatei
Departamentul Guvernatorului Civil al Transnistriei
No. 929/6 februarie 1943

Confidențial

**Ministerul Afacerilor Interne
Cabinet Subsecretar de Stat Poliție**

La no. 48.642/1942, relativ la situația țiganilor evacuați și aflați în județul Oceacov, am onoare a face cunoscut:

1. În județul Oceacov avem în prezent 12.384 țigani.
2. Aceștia sunt cazați încă din decembrie 1942 în următoarele comune: Bulganovca, Novogrigorevca, Petrovcoje, Marcovca, Novo Bogdanovca, Bogdanovca, Vladimirovca, Crivoi Balca, Ilinscove.
3. Toți au fost cazați în case bune și li se dă hrană suficientă. S-a constatat însă că toată hrana ce li se dă pe mai multe zile o consumau o dată și apoi răbdau. Pentru normalizare s-a luat măsura în prezent a li se da hrană zilnic.
4. Pentru a se da posibilități mai bune de cazare și a reglementa regimul de muncă al țiganilor din Transnistria, am dat decizia no. 3149 din 18 decembrie 1942, de pe care anexăm copia[1].

Guvernator
Gh. Alexianu

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 130/1942, vol. I, f.118)

[1] Vezi „Buletinul muncii”, II, 1942, partea I (iulie-decembrie), p.699-670.

Inspectoratul General al Jandarmeriei
Serviciul Jandarmeriei. Secția a III-a
No. 155.534/17 februarie 1943

Secret

**Către Ministerul Afacerilor Interne
Cabinetul Subsecret. de Stat Poliție**

Ca urmare a ordinului no. 64.413 din 19 ianuarie 1943, al Ministerului Afacerilor Interne, Direcțiunea Ad-ției de Stat, cu care ni s-a trimis în copie adresa no. 90.565/1943 a Ministerului Sănătății și Ocrotirilor Sociale, prin care se semnala pericolul ce-l prezintă țiganii reîntorși din Transnistria în orașul Sibiu, ivindu-se printre ei 8 cazuri de tifos exantematic, am onoare a vă raporta următoarele:

Pe la începutul lunii decembrie 1942, poliția Sibiu a fost anunțată de organele C.F.R. de sosirea unui vagon cu țigani. Mergând la gară, vagonul în care veniseră țiganii era gol. La 10 decembrie 1942 a sosit în gara Sibiu un alt transport de țigani, în număr de 64, printre care se aflau și 2 cadavre. Serviciul sanitar al orașului Sibiu, fiind anunțat de către Chestura Poliției despre acest caz, s-a transportat la fața locului și a luat măsurile necesare.

S-a raportat de către Chestura Poliției Sibiu Inspectoratului de Poliție Alba Iulia despre sosirea acestor țigani, cerând a se hotărî asupra situației lor. Direcțiunea Generală a Poliției, cu ordinul no. 53.310 din 4 ianuarie 1943, cere Chesturii Sibiu de a-i trimite un tabel de țiganii reîntorși din Transnistria, care se ridică la un număr de 95.

După înapoierea acestor țigani s-au constatat 20 cazuri de tifos, care au fost internați în spitalul public, secția de boli contagioase, iar 60 țigani au fost deparazitați și izolați într-o școală unde sunt ținuți sub supraveghere (carantină). Au mai fost deparazitate și izolate și alte familii din oraș care au venit în contact cu țiganii înapoiți din Transnistria.

Pe teritoriul rural al județului Sibiu, în comunele Porcești, Slimnic, Șura Mare, Cușterița, Alămor și Avrig au sosit 31 țigani, care au fost deparazitați de organele sanitare, însă nu s-au ivit printre aceștia cazuri de tifos exantematic. Atât țiganii veniți în orașul Sibiu, cât și cei menționați de pe teritoriul rural, nu au nici un act din care să rezulte că s-au înapoiat pe baza vreunei aprobări. Numiții declară că au fost alungați de autoritățile de acolo, ceea ce nu poate fi luat în considerare.

Față de cele de mai sus, vă rugăm să binevoiți a dispune dacă acești țigani rămân în țară sau urmează a fi retrimiși în Transnistria de unde au fugit. Pentru soluționarea întregii chestiuni este necesar ca prezenta corespondență să fie conexată cu rezultatul ordinului dvs. no. 66.463 din 29 ianuarie 1943 al Direcțiunii Ad-ției de Stat, trimis Inspectoratului General al Jandarmeriei și retransmis de noi Direcțiunii Generale a Poliției cu no. 155.243 din 5 februarie 1943, care urmează a raporta direct rezultatul.

Inspector General al Jandarmeriei
General C.Z. Vasiliu

Șeful Serv. Jandarmeriei
Colonel C. Tobescu

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 130/1942, vol. I, f.141-142)

Inspectoratul Jandarmi Transnistria
Legiunea Jandarmi Balta

Dare de seamă

asupra activității informative pe luna februarie 1943,
întocmită în conformitate cu ordinul nr. 48.285 și ordinul nr. 50.018 ale
I.G.J. și ordinul nr. 2533/1942 al I.J. Transnistria

[...]*

Țiganii

Țiganii evacuați în județul Oceacov și cazați prin colonii, continuă să trăiască în aceeași situație mizerabilă ca și în luna precedentă, din cauza lipsei de combustibil, a hranei insuficiente și a boalelor. Dintre ei au murit zilnic circa 12-14 țigani.

Sunt foarte nemulțumiți și chiar agitați pentru motivul că nu li se distribuie alimentele la timp și nici în cantitatea și calitatea distribuită de Guvernământ. Nu li se distribuie decât numai făină de porumb, iar în ultimul timp numai boabe de porumb, și nici acestea întotdeauna. Sunt zile de-a rândul când nu primesc nimic.

Din cauza lipsei de hrană, cu toate măsurile de pază severe ce s-au luat, țiganii părăsesc coloniile și pleacă, mai ales noaptea, după furat și chiar după cerșit prin comunele vecine.

Deși țiganii sunt obligați ca să declare toate cazurile de deces, majoritatea nu fac acest lucru, numai pentru ca să poată obține rațiile de alimente și a acelor morți.

Toate cele de mai sus au fost raportate I.J.T. și Prefecturii.

[...]*

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 80/1943, f.149)

* Părțile lipsă se referă la alte probleme, fără legătură cu țiganii.

Inspectoratul Jandarmi Transnistria
Legiunea Jandarmi Golta

Dare de seamă

Asupra activității informative pe luna februarie 1943

[...]*

Țigani

Starea de spirit a țiganilor se agită pe zi ce trece, prin tratamentul și regimul de viață ce li se aplică.

Rațiile alimentare sunt cu mult prea insuficiente, condițiunile igienice sunt mediocre, asistența sanitară aproape inexistentă, cazuri de mortalitate frecvente, combustibilul le lipsește cu desăvârșire.

Curentul aspirațiilor lor se îndreaptă spre:

– Formarea unei delegații care cu orice preț să ajungă la d-l Mareșal, căruia să-i explice situația reală.

– Odată cu venirea primăverii, organizarea lor în bande pentru îndulcirea prin forță și jaf a regimului de viață de azi.

Raportat Insp. Jand. Trans. și intensificat măsurile de pază și supraveghere.

[...]*

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 80/1943, f.212-213)

* Părțile lipsă se referă la alte probleme, fără legătură cu țiganii.

Legiunea Jandarmi Balta

Secret

Notă informativă

Nr. 19 din 3 martie 1943

1. Țigani plasati pe raza Legiunii, din lipsă de lucru, care s-a terminat la colhozuri, și neavând ce mânca, se dedau la diferite jafuri în dauna populației.

Astfel, în noaptea de 12/13 februarie 1943, o bandă de țigani din comuna Vâzdoftca, județul Golta, au trecut pe raza Legiunii Balta, în comuna Nedelcova, înarmați și mascați, jefuind populația. Din această cauză, populația este foarte neliniștită, afirmând că am adus țigani din țară ca să-i jefuiască și să-i omoare.

2. Idem, basarabeni triați de Corpul 3 Armată și plasati pe raza Legiunii mor de foame, unii dintre ei sunt bolnavi de tifos exantematic.

Lucrul puțin care mai este de executat pe la colhozuri se face numai de ucrainieni.

Am raportat cazul prefecturii Balta, pentru a da ordin preturilor ca toată munca ce se prestează la colhozuri să se facă numai de basarabeni și țigani.

Informație sigură.

Comandantul Legiunii Jandarmi Balta

Colonel Ștefan Gavăț

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 59/1942, f.303)

327

Inspectoratul Jandarmi Craiova

Strada Sf. Gheorghe Nou no. 8

No. 1667/21.III.1943

Către Inspectoratul General al Jandarmeriei Serviciul Jandarmeriei

La ordinul dvs. nr. 53.695/1943 și urmare la raportul nostru nr. 1387 din 31.XII.1942 și nr. 2128 din 14 ianuarie a.c., am onoare a înainta alăturat dosarul cu actele dresate de șeful secției jandarmi Românești-Dolj, contra țigăncilor Lina Gr. Gheorghe și Alexandra Gr. Gheorghe[1], ambele din comuna Românești, raportând următoarele:

Aceste țigănci, în luna septembrie 1942, au fost evacuate în Transnistria împreună cu frații lor, anume Grigore Constantin, Petrică N. Gheorghe și Nicolae N. Gheorghe, ca unii ce trăiesc numai din furturi, având la activul lor și condamnări pentru asemenea fapte.

În luna noiembrie 1942, pe baza cererii făcută de Grigore Constantin, că este mobilizabil, Ministerul Afacerilor Interne, cu ordinul nr. 50.414/1942 către Inspectoratul Jandarmi Transnistria, a aprobat ca toți cei de mai sus să fie readuși în comuna Românești, județul Dolj. Înapoiți din Transnistria, s-au apucat de vechea lor meserie, aceștia fiind recunoscuți prin toate împrejurimile că trăiesc numai din furturi, situație ce s-a raportat dvs. cu numerele de mai sus și cu care am înaintat și raportul nr. 1577/1942 al Legiunii Jand. Dolj, făcut în același sens.

Prin ordinul dvs. nr. 53.695 din 15.II.1943, ca rezultat la rapoartele noastre de mai sus, s-a dispus ca numitul Nicolae Gheorghe, frate cu Grigore Constantin, să fie retrimis în Transnistria, deoarece prin fals a fost introdus în autorizația nr. 50.404/1942 a Ministerului Afacerilor Interne.

Au rămas însă aceste două țigănci, care odată revenite în comuna Românești, unde au fost recunoscute că se ocupă numai cu furturile de prin târguri, bălciuri, trenuri etc, au și plecat în raza județului Vâlcea, fiind prinse de organele Poliției Rm. Vâlcea în acel oraș, unde veniseră fiind zi de târg pentru a-și pune în aplicare vechea lor meserie. Mai mult încă, numitele au călătorit și fără autorizație de călătorie pe C.F.R.

Întrucât prezența acestor țigănci constituie un permanent pericol pentru avutul cetățenilor și cum acestea au călătorit și clandestin pe C.F.R., cu onoare vă rugăm să binevoiți a aproba internarea lor într-un lagăr sau retrimiteră lor în Transnistria.

Inspector Jandarmi Craiova
Colonel [indescifrabil]

Șeful Biroului Poliției
[indescifrabil]

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 130/1942, vol. I, f.212)

[1] Dosarul conține o notă a Inspectoratului General al Jandarmeriei, din 28 martie 1943, cu referire la acești țigani care își continuă vechile îndeletniciri (furturi); un referat medical, conform căruia Nicolae Gheorghe este bolnav de bronșită cronică și prezintă greutate în deplasare datorită faptului că are o infirmitate la piciorul stâng; dispoziție de trimitere a acestora în Transnistria și diverse alte acte (*Ibidem*, f.200-211).

328

Inspectoratul Jandarmi Transnistria

**Buletin informativ
pe luna martie 1943**

[...]*

Țigani

Se găsesc plasați pe teritoriul județelor Balta, Golta, Berezovca și Oceacov. Țigani sunt nemulțumiți din cauza regimului de domiciliu forțat ce li s-a impus în Transnistria. Duc lipsuri de hrană, îmbrăcăminte și igienă, ceea ce se soldează cu o mortalitate pronunțată, cum și din cauza tifosului exantematic.

În luna martie au murit în județul Oceacov aproximativ 10 țigani pe zi, iar în total au murit de tifos exantematic 20 țigani.

Țigani părăsesc comunele de plasare, dedându-se la furtișaguri și cerșind.

[...]*

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 80/1943, f.97)

* Părțile lipsă se referă la alte probleme, fără legătură cu țigani.

Insp. Jand. Alba Iulia
Biroul Poliție
No. 597/30 aprilie 1943

**Către Inspectoratul General al Jandarmeriei
Serviciul Jandarmeriei. București**

La ordinul dvs. nr. 156.553 din 4 aprilie 1943, prin care se ordonă retrimiteria țiganilor fugiți din Transnistria, am onoare a raporta că retrimiteria țiganilor în Transnistria, raportați de noi prin tabelele înaintate cu nr. 25.089 din 22 martie 1943, s-a executat după cum urmează:

– Legiunea Jandarmi Alba a evacuat un țigan, înapoiat în țară fără nici un fel de aprobare.

– Legiunea Jandarmi Făgăraș a evacuat un număr de 13 țigani, din totalul de 17. Patru din aceștia nu au putut fi evacuați, fiind dispăruți de la domiciliu. Cei 7 țigani din tabelul nr. 2 nu au fost evacuați nefiind elemente rele.

– Legiunea Jandarmi Hunedoara, din totalul de 14 țigani, a evacuat numai 8, deci mai puțin 6, dintre care o familie compusă din 4 membri, capul familiei este mobilizabil, iar 2 sunt dispăruți de la domiciliu.

– Legiunea Jandarmi Sibiu, din cei 36 țigani, a evacuat 19, plus 9 țigani veniți ulterior raportului nostru nr. 25.089 din 22 martie 1943. Din cei 17 țigani care nu au fost înapoiți, 11 sunt dispăruți de la domiciliu, iar 6 bolnavi netransportabili.

– Legiunea Jandarmi Tr. Mare, din totalul de 5 țigani, a trimis numai 4, unul fiind dispărut de la domiciliu.

– Legiunea Jandarmi Turda nu a putut evacua o țigancă, deoarece aflând că urmează să fie retrimisă în Transnistria a încercat să se sinucidă tăindu-și beregata. A fost internată în spital.

Toți țiganii dispăruți au fost puși în urmărire.

Țiganii înapoiți din Transnistria fără aprobare au declarat că ajunși în Transnistria nu li s-a dat nici un ajutor și au fost lăsați în voia soartei fără hrană și locuință, din care cauză mulți au murit, fapt ce explică întrebuințarea diferitelor trucuri, din partea lor, ca încercări de sinucideri, dispariții de la domiciliu etc, cu scopul de a se sustrage retrimiterii.

Inspector Jandarmi Alba Iulia
Colonel [indescifrabil]

Șeful Biroului Poliție
Maior V. Mihailovici

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 130/1942, vol. I, f.186)

Inspectoratul Jandarmi București
Biroul Poliție
No. 10.450/15.V.1943

**Către Inspectoratul G-I al Jandarmeriei
Direcția Sig. și Ordinii Publice**

Am onoare a raporta următoarele:

Legiunea Jand. Argeș, cu nr. 265/1943, trimite alăturata corespondență cu un tabel nominal de țigani din com. Stolnici-Argeș, care au fost condamnați pentru furturi și tâlhării și nu au fost evacuați în Transnistria.

Din raportul Legiunii Jand. Argeș se constată că vinovat pentru netrimite-rea acestor țigani în Transnistria se face plot. Stoica Petre, șeful postului jand. Stolnici, în prezent detașat a urma cursurile școlii șefi de secție Cernăuți, care s-a mulțumit a raporta verbal șefului de secție despre acești țigani, fără a face raport scris. Pentru acest fapt, Inspectoratul a pedepsit cu 10 zile arest pe numitul subofițer, cu rugămintea să binevoiți a aproba agravarea pedepsei.

Totodată vă rugăm să binevoiți a aproba trimiterea țiganilor în Transnistria.

Inspector Jandarmi București
Colonel Matei Mateescu

Șeful Serviciului de Poliție
Lt. colonel Alex. Popescu

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 130/1942, vol. I, f.273)

Președinția Consiliului de Miniștri
Secretariatul General
Direcția Relațiilor cu Departamentele

1943 iunie 9

Notă

Ministerul Afacerilor Interne arată că a fost sesizat de faptul că pe unele moșii ale marilor proprietari se găsesc adevărate colonii de țigani ce trăiesc de zeci de ani locuind în bordeie, în mizerie și exploatați la munci pe prețuri derizorii de către proprietari.

Acești țigani sunt în număr de 1466 suflete, din care 317 bărbați, 342 femei, 802 copii, locuind pe 19 moșii din județele Romanați, Ilfov, Dâmbovița, Vlașca, Teleorman, Ialomița și Dolj. Proprietarii acestor moșii sunt:

- 15 persoane particulare
- 1 Domeniul Coroanei (Sadova, jud.Dolj).
- 1 Ministerul Agriculturii și Domeniilor (Amărăști, jud.Romanați).
- 1 Academia Română (Kiselet, jud.Ilfov)

- 1 fostul Rege Carol II (Mănăstirea, jud. Ilfov).

Ministerul Afacerilor Interne a obligat pe acești proprietari ca până la 1 mai 1943 să construiască adăposturi pentru țiganii pe care îi întrebuințează pe moșii.

Deoarece s-a constatat că dispoziția dată nu a fost executată, Ministerul Afacerilor Interne roagă să se hotărască dacă nu este cazul ca acești țigani să fie trimiși, pentru colonizare, în Basarabia, în zonele lipsite de brațe de muncă și să se aprecieze în același timp dacă nu sunt necesare sancțiuni pentru proprietarii ce au dat dovadă de rea voință și dezinteresare[1].

[ANEXĂ]

Inspectoratul General al Jandarmeriei
Direcțiunea Siguranței și Ordinii Publice
Secția a III-a

Situație de țiganii aflați pentru munci pe moșiile diversilor proprietari care trăiesc în bordeie în mizerie și cărora nu li s-au construit case conform ordinului nr. 19.236/1942 al Ministerului Afacerilor Interne

Numele și prenumele proprietarului moșiei	Localitatea		Numărul țiganilor			
	Județul	Comuna	Bărbați	Femei	Copii	Total
Domeniul Coroanei	Dolj	Sadova	29	41	12	82
Ferma Ocolna-M.Agr.Dom.	Romanați	Amărăști	30	25	132	187
Moșia Regală Mănăstirea	Ilfov	Mănăstirea	56	63	155	274
Moșia Academ.Române	Ilfov	Kiselet	18	18	59	95
Avram Florea	Dâmbovița	Puțul cu S.	2	4	4	10
Iordache Noica	Vlașca	Răsuceni S.	7	5	15	27
Dan Noica	Vlașca	Răsuceni S.	1	2	5	8
Andrei Noica	Vlașca	Răsuceni S.	3	3	7	13
Grigore Roșianu	Teleorman	Saele	34	40	116	190
Anghel Capră	Teleorman	Mavrodin	35	42	71	148
Nicolae Capră	Teleorman	Viișoara	7	11	18	36
Ing. Anghel Stroescu	Teleorman	Lăceni	6	6	16	28
Ion Popescu	Teleorman	Lăceni	1	1	3	5
Radu Crețeanu	Teleorman	Orbeasca	9	4	17	30
Victor Antonescu	Teleorman	Vitănești	7	6	11	24
Nicolae Racotă	Teleorman	Stereabăneasa	17	17	36	70
Ion P.Noica	Teleorman	Beiu	21	22	41	84
Costea Chiroiu	Ialomița	Botănești	22	26	65	113
Marius Roșca	Ialomița	Eliza St.	12	11	19	42
[Total]			317	342	802	1466

Se certifică de noi prezenta situație[2]

Șeful secției a III-a
Căpitan N. Diaconescu

(Arh.St.București, Președinția Consiliului de Miniștri, dos. 1275/1943, f.7-8, 10)

[1] Documentul poartă următoarea rezoluție a lui I. Antonescu: „Ministerul de Justiție să ancheteze și să aplice sancțiunile legale. Dacă proprietarii nu le fac locuințe convenabile

(case sau barăci) până la 1 octombrie, să fie ridicați și transportați în Transnistria. Domnul Alexianu să pregătească primirea lor”.

[2] Finalmente, unii proprietari s-au conformat recomandării, de pildă Gr. Roșianu construind 34 case, iar Nicolae Racotă 6 case (cf. *Arh.St.București, Inspectoratul General de Jandarmi*, dos. 86/1944, f.300).

332

Notă

La data de 26 iulie 1943, legiunea jandarmi Argeș a evacuat în Transnistria un lot de țigani în număr de 69 bărbați, femei și copii, care reveniseră în Pitești în mod clandestin.

Legiunea Jandarmi Argeș, cu raportul nr. 1349/1943, raportează prin Inspectoratul București că în comuna Stolnici-Argeș mai este un număr de țigani care, deși nemobilizabili, totuși aceștia au gineri și feciori mobilizabili și chiar concentrați din ei, iar țiganul Grosu B. Stan este bolnav de paralizia picioarelor, motive pentru care legiunea nu a evacuat și acești țigani odată cu cei de mai sus.

Față de cele arătate mai sus, legiunea cere a se ordona dacă se evacuează și acești țigani sau nu.

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 130/1942, vol. I, f.274)

333

[înregistrat la 5 august 1943]

Domnule Comandant,

Respectuos vin a vă raporta următoarele:

Sunt soldat activ ctg. 1942 în Comp. Depozit Bat.1 Geniu Moto, de meserie croitor. Sunt căsătorit cu fiica d-nei Ana Miu din comuna Poiana Lacului, jud. Argeș, care este de neam țigancă.

Soția mea este operată în spitalul „I.C. Brătianu” din Pitești, de „Mormurul lui Gott”, pentru care motiv a venit soacra mea, mama soției, pentru a o îngriji la spital.

În ziua de 25 iulie 1943 a fost găsită pe stradă de către poliție, în timp ce venea acasă pentru a lua alimente pentru soția mea; a fost ridicată și trimisă în Transnistria.

Suszisa este văduvă, cu doi fii concentrați și unul mort pe câmpul de luptă[1]. Titlul de pensie no. 15.622 aici anexat. Restul familiei mele a fost trimisă în Transnistria încă din anul trecut. Întrucât subsemnatul nu am pe nimeni și soția îmi este grav bolnavă în spital, iar eu fiind militar și neputând îngriji de dânsa, respectuos vă rog să binevoiți a interveni locului în drept pentru a se aproba ca să fie readusă în țară[2].

Se anexează și titlul de pensie în copie, no. 15.622.

Supus la ordine
Sold. Nedelea Vasile, din Comp. Depozit

D-sale, d-lui comandant al Bat. 1 Geniu Moto

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 130/1942, vol. II, f.16)

[1] Fiul ei, Constantin Miu, ctg.1937, soldat în Regimentul 4 Dorohoi, a murit în 1941 în ambulanța Diviziei III Vignasador Ucraina în urma rănilor primite. Mamei sale i se stabilește o pensie de 750 lei/lună.

[2] Conform investigației întreprinse de comandantul Regimentului 8 Pionieri Moto, lt.col. Ion Niculescu, s-a confirmat deportarea ilegală a Anei Miu de către Legiunea de Jandarmi, solicitându-se repatrierea *(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 130/1942, vol. II, f.22)*.

334

Inspectoratul Jandarmi București
Biroul Poliție
No. 11.566/1943 august 8

**Către Inspectoratul General al Jandarmeriei
Direcția Sig. și Ordinii Publice**

La ordinul dvs. nr. 15.2021/1943, referitor la evacuarea în Transnistria a unor țigani din Pitești.

Am onoare a raporta că Legiunea Jandarmi Argeș, cu nr. 1390/1943, raportează că în ziua de 26 iulie 1943, cu trenul de ora 15.20, a evacuat la Legiunea Jandarmi Odessa un număr de 69 (șaizeci și nouă) țigani, bărbați, femei și copii din orașul Pitești, ce au revenit în acel oraș din Transnistria în mod clandestin.

De asemenea, conform ord. dvs. nr. 151.219 și nr. 151.750/1943, Legiunea a mai evacuat la Legiunea Jand. Odessa un număr de 13 țigani, bărbați, femei și copii, de fel din comuna Poiana Lacului – Argeș, care se ocupau cu furturile silvice din pădurile statului.

Tot cu acest tren au fost evacuați la Legiunea Jandarmi Odessa, de către Legiunea Jandarmi București, conform ord. dvs. nr. 150.479/1943, țiganii Grantu Balotă și Băiș Georgescu, împreună cu familiile lor compuse din 12 membri.

Referitor la țiganii nemobilizabili prevăzuți în tabelul înapoiat de dvs. cu ord. nr. 151.449/1943, de fel din comuna Stolnici, jud. Argeș, Legiunea Jandarmi Argeș, cu nr. 1349/1943, raportează că deși țiganii sunt nemobilizabili, însă au gineri și feciori mobilizabili și chiar concentrați în prezent, iar țiganul Grosu B. Stan este și bolnav de paralizia picioarelor și nu se poate transporta singur. Pe acești țigani Legiunea nu i-a evacuat pe motivul arătat mai

sus, așteptând rezultatul dacă Inspectoratul General al Jandarmeriei ordonă a se evacua sau nu.

Rugăm să binevoști a dispune.

Inspector Jandarmi București
Colonel Matei Mateescu

Șeful Serviciului de Poliție
Lt. colonel Alex. Popescu

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 130/1942, vol. I, f.275)

335

Legiunea Jandarmi Bălți
Biroul Poliție și Comandament
No. 9665/1943 august 10

**Către Inspectoratul G-1 al Jandarmeriei
Direcția Siguranței și Ord. Publice. Serviciul Ordinii Publice**

Am onoare a vă raporta că în seara zilei de 1-2 august 1943, pe la orele 21-22, în marginea satului Lipovanca, la o distanță de 6 km de orașul Bălți, doi indivizi necunoscuți au ieșit înaintea locuitorului Darie Profir din comuna Cornova, jud. Orhei, care venea cu un butoi cu vin spre Bălți pentru vânzare, și prin amenințare cu armă i-au luat suma de lei 3000, după care l-au lăsat liber să-și continue drumul.

Cazul a fost adus la cunoștința șefului de post Biliceni abia în ziua de 7 august 1943, după ce reclamantul Profir Darie se înapoia din județul Soroca, unde vânduse vinul.

Din cercetările făcute de șeful secției, Sângerele, și plot. Dabija Vasile, șeful postului Biliceni, s-a stabilit că autorii tâlhăriei sunt țiganii Isachi Danilov și Neculai Pitula, primul fiind recunoscut de reclamant.

Cu ocazia acestor cercetări s-a descoperit mai multe furturi comise pe raza județului, iar la percheziția făcută acestor țigani la domiciliu s-au găsit mai multe obiecte provenite din furturi, care parte din ele fiind recunoscute de păgubași au fost restituite.

Țiganii mai sus arătați lucrau în complicitate cu alți țigani, și anume: Harconici Nichita, Gh. Miscoi, Ilie Butucanu, Ion Pitula, Ion Covalu zis Vasile și Marcu Mereuță, toți din orașul Bălți, cartierul „Podul Chișinăului”.

Țiganii Nichita Harconici și Gh. Miscoi, în noaptea de 2-3 august 1943, au încercat să mai dea o lovitură la drumul mare, însă n-au reușit.

Indivizii mai sus arătați cu actele dresate și corpurile delictive au fost înaintați Curtții Marțiale Chișinău cu nr. 9609 din 10 aug. 1943.

Comandantul Legiunii Jandarmi Bălți
Maior Alfons Năstase

Șeful Bir. Poliției
Plot. Mircea Nechita

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 130/1942, vol. I, f.300)

Inspectoratul Jandarmi București
 Biroul Poliție
 No. 11.727/1943 august 19

Urgent

**Către Inspectoratul General al Jandarmeriei
 Direcția Sig. și Ord. Publice**

La ordinul dvs. verbal transmis de maiorul Penescu direct Legiunii Jandarmi Argeș, prin care i se ordonă a raporta motivul întârzierii escortei care a transferat la Legiunea Jandarmi Odessa un număr de 83 țigani din Pitești și județul Argeș, am onoare a raporta următoarele:

Legiunea Jandarmi Argeș cu no. 1610/1943 raportează:

– Escorta compusă din 14 jandarmi (subofițeri și jandarmi în termen și concentrați) a plecat cu un număr de 83 țigani din gara Pitești în ziua de 26 iulie 1943, orele 15,30. Aceste 2 vagoane cu țigani au fost atașate la trenul cursă care a sosit în București la orele 18,30, unde au avut legătură cu un tren personal de Odessa la orele 21.

– Trenul cu care a sosit la București a stat în stație pentru descărcarea bagajelor timp de 2 ore.

– Șeful escortei, plot. Popescu Gheorghe, cerând impegatului de serviciu să facă manevra necesară pentru atașarea acestor 2 vagoane cu țigani la trenul de Odessa, acesta a dat ordin să plece trenul cu țigani în triaj, unde stau trenurile și unde i-a lăsat cu tot trenul.

– Plot. Popescu Gheorghe, văzând în ce situație se găsește, s-a dus la șeful stației Triaj din al cărui ordin se formează trenurile și expunându-i situația s-a interesat la telefon și i s-a comunicat că nu se mai pot atașa aceste 2 vagoane la trenul de Odessa, trenul fiind deja tras în gară pe linie.

– Au rămas în această situație până a doua zi, 27 iulie 1943, orele 15, când aceste 2 vagoane cu țigani au fost atașate la un tren permisionar cu direcția Odessa.

– Au sosit în Tighina în ziua de 28 iulie 1943, orele 16, unde au dezlegat aceste 2 vagoane de la trenul permisionar și le-au dat pe linia moartă.

– În aceeași seară, atașând aceste 2 vagoane la un tren personal ce mergea spre Odessa la ora 20 seara, prezentându-se agenții vămii ca să facă percheziție la țigani, spunând că au primit telegramă că țiganii au aur asupra lor și că să dezlege aceste 2 vagoane de la tren pentru a nu-l întârzia, lucru ce s-a și făcut.

– Au fost percheziționați țiganii dintr-un vagon până la 1 noaptea, iar al doilea vagon a rămas pentru a doua zi (29 iulie 1943), executând percheziția și la al doilea vagon, până la ora 12.

– Șeful escortei cerând stației respective să fie atașați la primul tren personal care era la ora 15 pentru Odessa, șeful stației a refuzat această propunere și i-a atașat de abia la orele 24 la un tren de marfă ce pornea spre Odessa.

- În ziua de 30 iulie 1943 de la orele 3 dimineața au stat în stația Tiraspol până la orele 19, din cauză că pe linie înainte se ciocniseră 2 trenuri de marfă și trebuia linia curățată pentru a se continua circulația trenurilor, sosind cu acest tren de marfă de abia în ziua de 31 iulie 1943 la orele 9 dimineața în Odessa.
- Plutonierul Popescu Gheorghe, șeful escortei, a mers la Legiunea Jandarmi Odessa pentru a raporta cazul și a delega pe cineva pentru primirea acestor țigani.
- În gara Odessa a așteptat până seara la orele 21, când a sosit un plutonier de la Legiunea Jandarmi Odessa și i-a spus ca să meargă mai departe tot această escortă cu țiganii până la stația Grigorești, unde se va primi de postul jandarmi Trihate și că alimentele pentru țigani și escortă se vor primi de la prima stație.
- Stația Odessa a luat aceste 2 vagoane de unde erau garate de abia a treia zi dimineața (2 august 1943), ora 10 dimineața, și au continuat transportul țiganilor până la stația Grigorești, fără nici un aliment primit pentru escorte și țigani.
- În stația Grigorești au sosit la ora 16, iar la ora 18 s-a prezentat un sergent major de la postul jandarmi Trihați cu jandarmii necesari care au luat în primire țiganii, iar jandarmii care escortaseră pe țigani până la Grigorești au plecat seara la orele 21 cu trenul la Legiunea Jandarmi Odessa, sosind în ziua de 3 august 1943, unde au raportat executarea ordinului de a transporta țiganii la stația Grigorești.
- În ziua de 4 august 1943, ora 13.30, au plecat cu trenul din Odessa și au sosit în Pitești în ziua de 6 august 1943, orele 12.

Față de cele raportate mai sus se constată că cauza întârzierii se datorează organelor C.F.R., pentru motivul că nu au atașat aceste 2 vagoane cu țigani la primul tren personal ce mergea spre Odessa, stând în diferite gări zile întregi.

Vă rugăm să binevoiți a dispune.

Inspector Jandarmi București
Colonel M. Mateescu

Șeful Serviciului de Poliție
Lt. colonel Alex. Popescu

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 130/1942, vol. II, f.26-27)

Legiunea Jand. Hunedoara
 Bir. Poliție
 No. 9895/24 aug. 1943

**Către Inspectoratul General al Jandarmeriei
 Dir. Siguranței și Ord. Publice**

La ordinul dvs. nr. 153.483 din 12 august 1943, cu care ni se trimite reclamația țiganului Căldărar Trifu din comuna Ciopea, prin care cere readucerea familiei sale din Transnistria, am onoare a raporta următoarele:

La data de 15 septembrie 1942, țiganul Căldărar Trifu împreună cu familia sa au fost evacuați în Transnistria conform ordinelor în vigoare, ca unul ce nu avea o ocupație precisă, nu avea din ce să trăiască, se ocupa cu furturile și înșelarea locuitorilor. În luna noiembrie 1942, numitul împreună cu familia sa a fugit din Transnistria și s-a reîntors în comuna Ciopea. La data de 22 aprilie 1943 din nou a fost evacuat în Transnistria, de unde iarăși a fugit și a stat ascuns în județul Severin, apărând pe raza județului Hunedoara numai după ce s-a prezentat la București, unde a depus reclamația anexată.

Imediat ce a sosit pe raza județului s-a și apucat de furturi, astfel că în noaptea de 10 august 1943 a fost prins în flagrant delict de către locuitorul Cic Ioan din comuna Sf. Măria, pe când fura trifoi, pentru care fapt i s-au dresat acte și în prezent este în curs de judecată.

Nu corespunde adevărului că țiganul Căldărar Trifu este de origine etnică română, numitul fiind țigan. De asemeni, nu corespunde adevărului că este invalid din războiul mondial, neprimind nici o pensie și nici nu are acte de invalid. Toate cele arătate în reclamație sunt numai înscenări, făcute cu scopul de a obține aprobarea să nu mai fie evacuat în Transnistria. Numitul nu este mobilizabil.

Față cu cele raportate mai sus, rugăm a nu i se aproba cererea de a rămâne în comuna Ciopea-Hunedoara, fiind un țigan care nu se lasă de furturi.

În prezent atât țiganul reclamant, cât și familia sa se află în comuna Ciopea, fiind fugiți din Transnistria. Cu 5 anexe[1].

Comandantul Legiunii Jandarmi Hunedoara
 Lt. colonel Scarlat Lovin

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 130/1942, vol. I, f.305)

[1] Generalul C.Z. Vasiliu a dat ordin ca petiționarul Căldărar Trifu să fie reevacuat. Anexe-
 le sunt note informative asupra persoanei în cauză.

Legiunea Jandarmi Covurlui
Biroul Poliție
Nr. 1024/1943 octombrie 1

**Către Inspectoratul Jandarmi Galați
Serviciul Poliției**

În conformitate cu ordinul Inspectoratului General al jandarmeriei nr. 35.834 din 12 iunie 1943, am onoare a înainta alăturatul proces-verbal și două tabele de țigani evadați din Transnistria și prinși pe teritoriul acestei Legiuni.

Țiganii au fost ajutați a fi transportați în țară cu un tren la care a fost atașat și un vagon în care se transporta corpul unui avion la București, vagon ce era însoțit de soldatul Strătescu Ioan din Grupul 8 Asalt nr. 646 și care a permis țiganilor a se ascunde în corpul avionului pentru a se transporta la București.

Din declarațiile țiganilor se constată următoarele:

1. Țiganul Florea Vasile, contingentul 1921, aparține Regt. 10 Obuzieri, arată că nu a fost condamnat, are casă de locuit în comuna Găujani-Vlașca, este de meserie argintar și muncitor, are mijloace de existență și este mobilizabil. Acte nu are asupra sa. Vrea să rămână în țară cu soția sa Lina V. Florea și nepoții săi, anume Elena Gh. Marin, Maria Gh. Marin și Traian Dumitru.

2. Țiganul Constantin Mihalache din Pitești, strada Eliade Rădulescu nr. 3, arată că nu a fost condamnat pentru nici un fapt, are casă de locuit și mijloace de existență, dar a fost evacuat fără să fi fost cercetată situația sa și cere a fi lăsat a veni în țară, întrucât a rămas numai singur din familie și cu fiica sa, anume Tudora V. Lăutaru, care a fost evacuată în Transnistria deși soțul ei, anume Vasile Lăutaru, a rămas mobilizat în țară la Regimentul 1 Călărași.

3. Tudora V. Lăutaru din Pitești, strada Eliade Rădulescu nr. 3, arată că nu a fost condamnată, este soția legitimă a ostașului Vasile Lăutaru, mobilizat în Regimentul 1 Călărași, care se află în țară cu doi copii ai lor. Situația acestei țigănci este necesar a fi cercetată și dacă corespunde adevărului pe lângă că ar trebui să i se aprobe venirea în țară, dar ar trebui sancționate și abuzurile.

4. Ilinca Ioan arată că este contingentul 1929 și aparține Regimentului 4 Dorobanți, nu are însă nici un act cu care să dovedească afirmațiile sale.

5. Florica Gheorghe din Pitești, strada Libertății nr. 70, arată că nu a fost condamnată, a avut mijloace necesare de trai, dar cu toate acestea a fost evacuată. Acum cere a fi lăsată să se înapoieze în țară pentru a merge la fratele său Golaș Nicolae ce se află în țară, fiind concentrat la un Regt. C.F.R.

6. Constantina Ilie zisă Sticlan din București, strada Șoseaua Pantelimon nr. 4, arată că nu a fost condamnată, a avut mijloace de existență, dar totuși a fost evacuată. Cere a i se permite înapoierea în țară la fiul său Constantin I. Sticlan din București, strada Șoseaua Pantelimon 4, în special că are sub îngrijire pe nepoata sa Paulina Gh. Pară în etate de 7 ani, orfană de părinți și găsită în Transnistria.

7. Aurica Gh. Ilie din comuna Românești, județul Dolj, arată că nu a fost condamnată, are casă de locuit și are mijloace de existență și cere a fi lăsată a se înapoia în țară.

8. Țiganul Dumitru Mărgel de ani 18 din comuna Breznița de Ocol, județul Mehedinți, arată că nu a fost condamnat, are mijloace de existență și cere a fi lăsat în țară pentru a fi încorporat cu tinerii din contingentul său.

Față de cele raportate mai sus și având în vedere ordinul Inspectoratului General al Jand. nr. 35.834 din 12 iunie 1943, care prevede a se face trierea acestor țigani, raportându-se în prealabil și Inspectoratului General al Jand., vă rugăm să binevoiți a dispune să se intervină la Inspectoratul Gl. pentru a hotărî asupra situației acestor țigani care până la noi ordine sunt reținuți la reședința acestei Legiuni.

Comandantul Legiunii Jand. Covurlui
Maior A. Dănulescu

[ANEXĂ]

PROCES-VERBAL

Astăzi douăzeci și nouă septembrie anul una mie nouă sute patruzeci și trei în Galați.

Noi, maior Dănulescu Aurel, comandantul Legiunii Jand. Covurlui, având în vedere raportul nr. 1863 din 28 septembrie anul 1943 al companiei 213 Poliție Z.I., cu care ne trimite sub escortă pe țiganii: Constantin Mihalache, Tudora Lăutaru zis Mihalache, Ilinca Marin, Florica Gheorghe, Florea Vasile, Traian Florea, Lina Florea, Ileana Florea, Maria Florea, Dumitru Mărgel, Constantina Ilie, Paulina Gheorghe și Ana Constantin Aurica, ce au fost reținuți în gara Barboși dintr-un tren ce venea din Transnistria și unde numiți țigani cu ajutorul unor ostași, după ce au evadat din localitatea de unde au fost evacuați, plecau spre București.

Având în vedere că acești țigani urmează a fi înapoiați în Transnistria de unde au evadat, după ce mai întâi să li se facă trierea, am dispus cercetarea lor, rezultând următoarele:

1. Mă numesc Florea Vasile de ani 45, de loc natal din comuna Găujani, județul Vlașca, căsătorit cu Lina Florea născută Lina Manole, nu am nici un copil, am însă sub îngrijirea mea pe nepoții mei, anume Elena Gh. Marin, Maria Gh. Marin și Traian Dumitru, toți din comuna Găujani, ai căror părinți au murit în Transnistria, în judecată și condamnat nu am fost niciodată, am casă de locuit în comuna Găujani-Vlașca, de profesiune muncitor agricol și de meserie argintar, asupra celor ce sunt întrebat declar:

În anul 1942 am fost evacuat în Transnistria odată cu toți țiganii din întreaga țară, dar pentru care motiv eu nu știu întrucât nu am fost supus judecății niciodată și nici condamnat, am avut mijloacele necesare pentru câștigarea existenței atât a mea, cât și a soției.

Fiind tratați rău în localitatea unde am fost evacuați în Transnistria, în seara zilei de 21 septembrie 1943 în gara Grigorești, județul Oceaov, am găsit un tren ce mergea la București cu niște ostași ce transportau un avion cu trenul, ne-am rugat de ei și am fost luați în tren, dar în gara Barboși am fost aflați și arestați de patrula de jandarmi.

Cer să fiu lăsat în țară, având mijloacele necesare de trai și fiind om cu bună purtare.

Aceasta îmi este declarația pe care o dau și cer să fiu luat a face serviciu la stat, întrucât am făcut armată la Regimentul 10 Artilerie Pitești.

Carte nu știu și semnez prin punere de deget.

2. Constantin Mihalache de ani 53, de religie creștin ortodox, țigan din orașul Pitești-Argeș, sunt văduv, întrucât mi-au murit în Transnistria soția și patru copii, de profesie geambaș de cai și am trăsură cu cai pe piață, am casă de locuit în Pitești, strada Eliade Rădulescu Nr. 3, serviciul militar satisfăcut în Regimentul 28 Infanterie Ismail, am luat parte în războiul din 1916, condamnat nu am fost niciodată după cum dovedesc prin certificatul de la cazierul judiciar nr. 1651 din 5 iulie 1943, asupra celor ce sunt întrebat declar:

În anul 1942 am fost evacuat în Transnistria cu întreaga familie pentru ce nu știu, dar murindu-mi membrii familiei, în seara zilei de 21 septembrie m-am hotărât să revin în țară și am plecat cu un tren ce mergea spre București cu ostași români, pentru a merge la casa mea și cer să fiu lăsat a reveni în țară.

Drept care dau prezenta și semnez prin punere de deget.

3. Mă numesc Tudora V. Lăutaru zisă Mihalache, de ani 28, de religie creștină ortodoxă, domiciliată în comuna Pitești-Argeș, strada Eliade nr. 3, unde locuiesc în casa tatălui meu, anume Constantin Mihalache, sunt soție legitimă al lui Vasile Lăutaru, azi în țară fiind rănit pe front, este contingentul 1937, am doi copii în viață, iar doi mi-au murit în Transnistria, de profesie spălătoreasă la Cercul Recrutare Argeș-Pitești, soțul meu este zugrav de meserie, condamnată nu am fost și nici soțul meu, asupra celor ce sunt întrebată, declar:

În anul 1942, odată cu evacuarea țiganilor din Pitești, am fost luată și eu dimpreună cu doi copii, rămânându-mi în țară doi copii și soțul meu care după cât am aflat se află rănit pe front. Cer să fiu lăsată să merg în țară întrucât am soțul și copii în țară și nu sunt motive pentru care să fiu trimisă în Transnistria și cred că nu s-a procedat legal cu trimiterea mea în Transnistria.

Să fie întrebat Cercul Recrutare Argeș care a primit comunicare de la Regimentul 1 Călărași cu nr. 9476 din 27 august 1942 să mi se achite ajutorul.

Drept care dau prezenta și semnez prin punere de deget.

4. Mă numesc Ilinca Marin, român de ani 36, de religie creștină ortodoxă, satisfăcut serviciul militar în Regimentul 4 Dorobanți, fiind contingentul 1929, de loc natal din Pitești, strada Eliade Rădulescu nr. 4, de profesie geambaș cai, pășărar, sunt căsătorit și am avut cinci copii din care doi mi-au murit în Transnistria iar trei se află în țară la sora mea Lia Pițigoi din Pitești, strada Eliade Rădulescu nr. 4, condamnat nu am fost niciodată, asupra celor ce sunt întrebat declar:

Am fost evacuat în Transnistria în anul 1942, de unde am evadat la data de 21 septembrie 1943 și cer să fiu lăsat să merg acasă pentru a-mi vedea copiii și apoi cer să fiu mobilizat și să fiu trimis pe front în linia I cu camarazii mei, eu fiind contingent tânăr și mobilizabil. Am luat parte la război.

Drept care dau prezenta și semnez prin punere de deget.

5. Mă numesc Florica Gheorghe, țigancă de ani 30, de religie creștină ortodoxă, am fost căsătorită nelegitim, am trăit cu mama mea, anume Ioana Gheorghe, în prezent moartă în Transnistria, posed casă de locuit în Pitești, strada Libertății nr. 70, de profesiune muncitoare, condamnată nu am fost, asupra celor ce sunt întrebată declar:

Am fost evacuată în Transnistria în anul 1942 numai cu mama mea care s-a prăpădit și acum voiesc a merge acasă, am și eu un frate concentrat, anume Golaș Nicolae, într-un Regiment de C.F.R.

Drept care dau prezenta declarație și semnez prin punere de deget.

6. Mă numesc Constantina Ilie zisă Sticlan, de ani 60, de religie creștină ortodoxă, de loc natal din București, strada Șoseaua Pantelimon nr. 4, unde am un fiu, anume Constantin Ion Sticlan, care este mobilizat, condamnată nu am fost, asupra celor ce sunt întrebată declar:

În anul 1942, fiind în oraș vânzând păsări, am fost întâlnită pe stradă cu convoiul de țigani și am fost și eu luată dimpreună cu soțul meu, azi decedat în Transnistria.

Cer să fiu lăsată să merg la București unde am pe fiul meu care se ocupă cu vânzarea păsărilor și am și pământ la țară în Comuna Amărăști, județul Dolj. Cer să fiu lăsată în țară și pentru a crește pe nepoata mea, anume Paulina Gh. Pară, în etate de 7 ani, pe care am găsit-o în Transnistria după moartea întregii familii.

Drept care dau prezenta și semnez prin punere de deget.

7. Mă numesc Aurica C. Ilie zisă Văduva de ani 45, de religie creștină ortodoxă, de loc natal din comuna Românești județul Dolj, căsătorită, în prezent văduvă, bărbatul meu a murit, copiii nu am, am casă de locuit, de profesiune muncitoare, condamnată nu am fost, declar:

Am fost evacuată în Transnistria în anul 1942 și la data de 21 septembrie 1943 am evadat și plecat acasă, însă în gară la Barboși am fost arestată cu ceilalți 12 țigani cu care am evadat.

Cer să fiu lăsată să plec în țară la casa mea.

Drept care dau prezenta și semnez prin punere de deget.

8. Mă numesc Dumitru Mărgel, de ani 18, de religie creștină ortodoxă, de loc natal din comuna Breznița de Ocol, județul Tr. Severin, necăsătorit, tatăl, mama și sora mea au murit în Transnistria, rămânând singur, avem casă bună de locuit, de profesiune muncitor, condamnat nu am fost niciodată, asupra celor ce sunt întrebate declar:

Am fost evacuat în Transnistria în anul 1942 și după moartea lor la data de 21 septembrie 1943 am evadat din Transnistria și am voit a merge acasă, dar am fost arestați în gara Barboși.

Cer să fiu lăsat a pleca acasă și să fiu recrutat la armată, pe care voiesc a o face cu băieții de seama mea.

Drept care dau prezenta și semnez propriu știind carte. Dumitru Mărgel.

Drept care am dresat prezentul proces-verbal spre cele legale.

Comandantul Legiunii Jand. Covurlui
Maior A. Dănulescu

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 130/1942, vol. II, f.70-75)

339

Inspectoratul Jandarmi Odessa

Buletin

Asupra stării de spirit în jandarmerie
Pe luna septembrie 1943

[...]*

Țigani

Se găsesc plasați pe teritoriul județelor Berezovca și Oceacov, în total de 2441 țigani.

Aceeași tendință de a se sustrage de la muncile agricole se constată din partea țiganilor și în luna aceasta.

Sunt profund nemulțumiți din cauza strămutării lor în Transnistria. Toți caută, folosind toate mijloacele, să se întoarcă în țară. S-au prins grupări compacte de țigani încercând să se înapoieze în țară prin acte și autorizații false. Necesită intensă și continuă supraveghere de către jandarmi, pentru a nu fugi din coloniile de pe Bug.

Duc mare lipsă de îmbrăcăminte și au groază de iarna ce vine, fiind aproape goi.

Datorită acestei stări de lucruri, la iarnă vor muri de frig și subalimentare, cum au murit și în iarna trecută, rămânând ca la primăvara viitoare problema țiganilor din Transnistria să dispară odată cu dispariția lor.

[...]*

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 84/1943, f.176)

* Părțile lipsă se referă la alte probleme, fără legătură cu țiganii.

[1] Numărul țiganilor este simțitor diminuat comparativ, de pildă, cu luna martie 1943, când doar în raza Legiunii de Jandarmi Berezovca se aflau 3083 (cf. *Ibidem*, dos. 80/1943, f.43).

Inspectoratul jandarmi Iași
Nr. 4699/1943 octombrie 15

**Către Inspectoratul G-ral al Jandarmeriei
Dir. Siguranței și Ord. Publice**

Am onoare a raporta următoarele:

Legiunea Jandarmi Roman, cu no. 11.346/1943, raportează că în ziua de 19 septembrie a.c. țigăncile Maria D. Darie din comuna Elisabeta D-na și Adela V. Cămeșoiu din com. Dămieniștii, acel județ, foste evacuate în Transnistria în toamna anului 1942, împreună cu întreaga lor familie, au sosit în localitățile de mai sus fără a poseda vreun act din care să se constate că le este permis a veni în țară.

Cercetate, numitele au declarat că în ziua de 6 septembrie a.c., pe când descărcau mangal în gara Trihate-Transnistria, a trecut un tren militar spre țară și ele au început a plânge. Ostașii, întrebându-le de unde sunt și aflând că sunt din România, le-a luat și pe ele în tren aducându-le până la Mărășești, iar de acolo până la Roman cele două femei au venit pe jos.

Maria Darie declară că nu a mai putut sta în Transnistria deoarece întreaga familie compusă din tată, mamă și cei 2 frați au murit, rămânând ea singură.

De asemeni, Adela Cămeșoiu declară că soțul și cei 6 copii ai săi au murit în Transnistria și rămânând fără nici un sprijin nu mai putea sta în Transnistria.

Cu onoare vă rugăm să binevoiți a dispune să ni se dea ordin de urmare, dacă aceste femei trebuie a fi retrimise în Transnistria sau urmează a rămâne pe loc în comunele respective.

Inspectorul de Jandarmi Iași
Colonel Gh. Bădescu

[Rezoluție: „Se vor trimite înapoi”]

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 130/1942, vol. II, f.79)

No. 1199 telefonic
din 16 oct. 1943

Legiunea Jandarmi Brăila

Urmare la raportul nostru telefonic no. 993 din 22 septembrie 1943:

Raportăm că din cercetările efectuate de către echipa de cercetări a legiunii pentru descoperirea celor 15 spargerii săvârșite în raza legiunii, s-au prins 17 țigani.

Cu această ocazie s-au descoperit 10 spargerii, găsindu-se asupra lor obiecte de îmbrăcăminte și încălțăminte în valoare de peste 300.000 lei, plus suma de lei 100.000.

Parte din lucruri s-au recunoscut de păgubași și li s-au predat. Pentru obiectele rămase ca necunoscute, am anunțat telefonic legiunile jandarmi Buzău, Ialomița și Rm. Sărat, pentru a trimite pe păgubași.

În orașul Buzău se mai găsesc circa 80-100 țigani nomazi evadați din Transnistria.

Echipa de cercetare a plecat în teren pentru continuarea cercetărilor.

Comandantul Legiunii Jandarmi Brăila
Lt. colonel Popa

Transmis de plot. Voicu
Primit de plot. Ionescu, ora 17

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 130/1942, vol. II, f.77)

Legiunea Jand. Rurali Botoșani
Biroul II Jandarmerie
No. 10.534/1943 octombrie 21

Către Inspectoratul Jandarmi Iași. Biroul Poliției

Am onoare a raporta următoarele:

Fiind informați că parte dintre țiganii ce au fost evacuați în Transnistria în luna septembrie 1942 au revenit în țară clandestin, neavând nici un fel de autorizații, am dat ordin formațiunilor în subordine pentru a cerceta și urmări pe acești țigani.

Din cercetările făcute, am stabilit că au revenit în țară următorii țigani:

De pe teritoriul rural:

1. Gheorghe Borcoi din comuna Copălău-Botoșani.
2. Ioan H. Hangaleț din comuna Sulița-Botoșani.
3. Gheorghe H. Hangaleț [din comuna Sulița]-Botoșani.
4. Nicolae Ispir din comuna Vlădeni-Botoșani.

Fiind cercetați, susnumiții au declarat că au revenit în țară pe bază de autorizații colective cu alți țigani din orașul Botoșani, și anume:

1. Ioan Nedea Căldăraru cu familia sa.
2. Ioan Ioan Nedea cu soția sa.
3. Constantin Ghervase cu familia sa.
4. Trifan Nedea.

Luând contact cu poliția orașului Botoșani, pentru a cerceta pe țiganii de pe teritoriul urban dacă au revenit în țară pe bază de autorizații și dacă în acele autorizații au fost trecuți și alți țigani din raza județului, ni s-a comunicat că au venit cu autorizații individuale, nu colective, dar că acele autorizații nu le mai posedă.

Văzând că există contradicții în declarațiile țiganilor reveniți în țară, în urma comunicării poliției Botoșani, am intervenit la Legiunea Jand. Oceacov-Transnistria de unde țiganii plecaseră, pentru a ne comunica care din ei au venit cu autorizații.

Legiunea Oceacov, cu adresa nr. 3795/1943, ne face cunoscut că toți țiganii semnalati, atât cei de pe teritoriul urban, cât și cei de pe teritoriul rural, sunt fugiți din Transnistria și că nu li s-a eliberat nici un fel de autorizații de revenire în țară, cerând ca acești țigani să fie retrimiși în Transnistria.

Până la primirea răspunsului de la Legiunea Jand. Oceacov, țiganul Nicolae Ispir din comuna Vlădeni-Botoșani, pentru a scăpa de a nu mai fi trimis în Transnistria, s-a prezentat la Regimentul 37 Infanterie pentru a fi încorporat. A fost primit și fiind echipat, după 2 zile a dezertat din cazarmă cu tot echipamentul.

În urma măsurilor luate pentru urmărirea și prinderea acestui țigan, în ziua de 14 octombrie a.c. a fost prins și cu actele dresate s-a înaintat Curții Marțiale C.4 A, pentru a fi judecat de faptul de dezertare, pierdere de efecte și alte infracțiuni comise, arătând că este fugit și din Transnistria.

De asemenea, țiganii Ioan Nedea Căldăraru, Ioan I. Nedea și Constantin Ghervase, tot pentru a scăpa de a nu mai fi trimiși în Transnistria, primul s-a prezentat la Cercul Teritorial Botoșani și l-a repartizat la C.4 Armată, al doilea la Regimentul 39 Inf. și al treilea la Regimentul 37 Infanterie.

După primirea adresei Legiunii Jand. Oceacov, am adunat pe restul de țigani de pe teritoriul rural veniți clandestin și retrimis în Transnistria, la data de 12 octombrie 1943.

Rog să binevoiți a ne ordona dacă intervenim pe lângă corpurile de trupă spre a fi trimiși în Transnistria sau rămân bun încorporați.

Comandantul Legiunii Jand. Botoșani
Lt.col. P. Niculescu

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 130/1942, vol. II, f.82)

Legiunea Jandarmi Oceacov

Nota informativă nr. 280

Din 3 noiembrie 1943

Suntem informați că starea de spirit a țăganilor de pe raza acestei legiuni este foarte nemulțumitoare din pricină că nu se îngrijește nimeni de ei. Sunt goi, n-au locuințe bune și combustibil pentru iarnă.

Mulți dintre țăganii care au mai fost înrolați în diferite unități, și parte dintre ei chiar au luptat pe front, cer să fie înrolați în armată, preferând să lupte decât să moară de frig și mizerie în această regiune.

Anexăm la nota informativă ce se înaintează Inspectoratului Jandarmi Odessa mai multe declarații date de țăganii care doresc a fi înrolați în armată, fiind sănătoși și putând să facă serviciul militar.

Informația sigură.

Comandantul Legiunii Jandarmi Oceacov

Maior Florian Ioan

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 84/1943, f.71)

Insp. Jand. Alba Iulia

Biroul Poliție

No. 10.125/1943 noiembrie 11

Către Inspectoratul G-I al Jandarmeriei

Dir. Sig. și Ord. Publice, București

La ordinul dvs. telefonic no. 155.719 din 10 noiembrie 1943, prin care se ordonă să raportăm cauza pentru care nu s-a executat ordinul dvs. no. 37.610 din 9 iulie 1943, referitor la retrimiteră în Transnistria a unor țăgani, am onoare a raporta următoarele:

Ordinul dvs. no. 37.610/1943 a fost primit la acest Inspectorat în ziua de 12 iulie 1943 și difuzat Legiunilor jandarmi: Făgăraș, Hunedoara, Sibiu, Târnava Mare și Cluj-Turda cu no. 10.125 din 14 iulie 1943 pentru executare, cu ordin ca imediat după plecarea țăganilor să înainteze tabele nominale de cei evacuați.

Cu raportul no. 11.555 din 28 iulie 1943, am raportat că reevacuarea țăganilor prevăzuți de ordinul no. 37.610 din 9 iulie 1943 este în curs de executare și imediat după plecare vom raporta.

Legiunile de jandarmi Sibiu și Tr. Mare nu au reușit nici până astăzi a prinde țăganii reveniți din Transnistria, care de teama unei reevacuări au dis-

părut de la domiciliu, fapt pentru care Inspectoratul a fost pus în situația de a nu putea raporta executarea ordinului.

Legiunea jandarmi Hunedoara din 9 țigani a evacuat numai 6, deoarece 2 țigani imediat după înapoierea din Transnistria au săvârșit un furt, fapt pentru care au fost condamnați la câte 6 luni închisoare, în prezent aflându-se depuși la Penitenciarul Deva pentru executarea pedepsei, iar 1 țigan se află grav bolnav, deci netransportabil.

Se anexează tabelul nominal de țigani evacuați.

Legiunea Jandarmi Cluj-Turda a evacuat 1 țigancă, care în drum, în stația Brăila, aflându-se în așteptarea trenului, s-a aruncat înaintea locomotivei și în urma leziunilor a încetat din viață.

Se anexează tabelul nominal și adresa comisariatului gării Brăila no. 305 din care se constată împrejurările în care țiganca Dondóczi Rozalia a decedat.

Au mai rămas pentru reevacuare un număr de 16 țigani, dintre care 12 Legiunea Sibiu, 1 Legiunea Tr. Mare și 3 Legiunea Hunedoara.

Am dat ordin Legiunilor Jandarmi Sibiu, Tr. Mare și Hunedoara să-i treacă în tabelele nominale ce se întocmesc în baza ordinului dvs. no. 155.106 din 14 octombrie 1943, care se păstrează la Legiune, servind de bază la evacuarea ce se va ordona de dvs., iar Inspectoratului să înainteze o situație numerică de acești țigani nemobilizabili, pe categorii: bărbați, femei, copii, care se va înainta de noi I.G.J. în termenul ordonat.

Inspector Jandarmi Alba Iulia
Colonel Popa Augustin

Șeful Serv. Poliției
Maior Simion

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 130/1942, vol. II, f.86)

345

România
Ministerul Afacerilor Interne
Direcțiunea Ordinii Publice
Nr. 209.619/1943 noiembrie 12

F. urgent

Inspectoratul General al Jandarmeriei

Direcțiunea Generală a Poliției cu raportul nr. 39.837/1943 ne face cunoscut că în Gara Tighina a sosit un tren de marfă la care sunt atașate 3 vagoane cu 194 țigani, se zice trimiși de autoritățile germane din Golta-Transnistria, cu destinația Sebeș, județul Alba Iulia.

Cum este posibil ca această afirmație să fie inexactă, iar țiganii să fi fugit de la locurile lor de așezare, în acest caz ei urmează a fi înapoiți.

Ca principiu însă, trebuiesc date ordine, că orice încercare de reintrare a țiganilor în țară va fi respinsă, iar cei în cauză vor fi trimiși la locurile de unde au plecat.

Dacă în adevăr s-ar întâmpla ca organele militare germane să trimită țigani din locurile unde se află spre țară, să fie oprți și așezați de Legiunile de Jandarmi pe teritoriul fiecărei Legiuni, în Transnistria, acolo unde nu sunt trupe germane.

Ministru Subsecretar de Stat
General de Corp de Armată
C.Z. Vasiliu

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 130/1942, vol. II, f.222)

346

Inspectoratul Jandarmi Odessa
Nr. 929-S/23 noiembrie 1943

Buletin informativ

Pe luna noiembrie 1943

[...]*

Țigani

Se găsesc plasați pe teritoriul județelor Berezovca și Oceacov. În total 4513 țigani.

Sunt profund nemulțumiți din cauza strămutării lor în Transnistria. Toți caută folosindu-se de toate mijloacele și trucurile spre a se înapoia în țară.

În ultimul timp se constată o fugă generală în masă a țiganilor de la Bug spre țară. Fug din satele unde au fost plasați la gări și se urcă în trenuri personale, de marfă, militare germane și române, în camioane militare etc, se dau jos în gări, iar când se simt urmăriți de jandarmi se ascund și se urcă din nou. Cerșesc prin stații și prin localități prezintă un aspect deplorabil, fiind goi și desculți.

Toți fugarii însă sunt prinși, datorită posturilor de control permanente pe șosele, gări și puncte de trecere și retrimiși pe Bug.

Țigani, prin fuga lor, dau foarte mult de lucru organelor jandarmerești tocmai în aceste momente când jandarmii trebuie întrebuințați mai mult la siguranța și poliția teritoriului.

În cursul lunii noiembrie s-au prins pe teritoriul inspectoratului și înapoiat pe Bug un număr de circa 1000 țigani fugari. Inspectoratul a luat măsuri de împiedicarea fugii lor.

[...]*

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 84/1943, f.237-238)

* Fragmente lipsă nu au legătură cu tema volumului de față.

Inspectoratul Jandarmi Balta
Serv. Poliției și Siguranță
No. 4748/1943 decembrie 9

Secret

**Către Inspectoratul General al Jandarmeriei
Direcția Sig. și Ordinii Publice**

La ordinul nr. 46.731/1943 telegrafic, am onoarea a raporta că transportându-mă la Golta, Wradiewka și Pârlita în zilele de 26, 27, 28, 29 și 30 noiembrie, pentru cercetarea situației țiganilor fugiți în țară[1], am constatat următoarele:

Regimul țiganilor evacuați în Transnistria este regulamentul prin Decizia nr. 3149 din 18 decembrie 1942 a Guvernământului Transnistriei, prin care se prevăd cele de mai jos:

- a. Așezarea țiganilor în grupe de 150-350 în sate, după necesități și posibilități de muncă, sub conducerea unuia din ei, fiind retribuiți ca muncitorii localnici.
- b. Organele jandarmeriei și birourile de muncă vor proceda la înscrierea lor nominală pe profesioni, centralizând înscrierile și întocmind situații numerice pe județe.
- c. Muncitorii calificați vor fi întrebuințați în atelierelor existente și cele ce se vor mai înființa, iar restul în echipe de lucru pentru munci agricole, fasonatul lemnelor, confecționări de diverse obiecte, străngeri de piei, fier, metale neferoase, puf, fulgi etc.
- d. Atelierelor și echipele de lucru vor activa sub directivele preturilor și prefecturilor, iar Direcțiile Industriei și Comerțului vor procura uneltele și mașinile necesare.
- e. Conducătorii grupelor din sate răspund de prezența în localitate a țiganilor, iar supraveghetorii echipelor de lucru de prezența la muncă.
- f. Țiganii care vor lipsi din localitatea de domiciliu sau de la lucru, fără autorizația pretorului în cuprinsul raionului sau a prefectului în cuprinsul județului, vor fi internați în lagărul de represalii ce va lua ființă în fiecare județ.

Țiganii evacuați pe raza Inspectoratului Jandarmi Balta se găsesc în număr de 420 în Legiunea Balta și 8993 în Legiunea Golta.

În principiu, Legiunile Balta și Golta au respectat înscrierea și controlul prezenței țiganilor în localități, cu deosebirea că Legiunea Balta a plasat toți țiganii într-o singură comună, iar Legiunea Golta în cinci comune, cu efective care depășesc prescripțiunile deciziei de la 150-350 țigani, producându-se inițial greutăți de control și supraveghere.

Din cauza numărului prea mare de țigani repartizați Legiunii Golta, nici nu se puteau plasa fără a se depăși în unele cazuri efectivele maxime stabilite.

În ceea ce privește obligațiile revenite preturilor și prefecturilor, precum și direcțiilor Industriei și Comerțului, referitoare la organizarea de ateliere și

procurarea de mașini sau unelte, ele nu au luat dezvoltarea necesară, pentru a da posibilități de existență țiganilor evacuați.

Este cert că prin repartizarea în cifră rotundă a 9000 de țigani numai în raza județului Golta, s-a creat o problemă greu de rezolvat atât din punct de vedere al utilizării țiganilor pentru asigurarea existenței, cât și al controlului în localități.

Nu numai că nu s-au plasat în lucru țiganii de la 12-60 ani prevăzuți în decizie, dar au rămas fără posibilități de hrană și îmbrăcăminte copiii până la 12 ani și bătrânii care depășesc 60 de ani, iar hrană nu se dă decât la cei angajați efectiv în lucru sau o plată care nu rezolvă o hrană cât de redusă.

Din această situație a rezultat o mizerie de nedescris, la care adăugându-se apropierea frontului și instinctul de conservare foarte dezvoltat al țiganilor, s-a produs tendința de fugă cu orice preț din Transnistria, utilizând toate mijloacele posibile de reîntoarcere în țară. Puterea de inventivitate a țiganilor este cunoscută și funcționează permanent, utilizând prompt orice ocazie cât de neînsemnată, de la lansarea de zvonuri că sunt evacuați de germani și până la procurarea actelor legale de transport.

Evacuarea mașinilor, uneltelor agricole, cerealelor, vitelor etc. din Transnistria în țară cu vagoane izolate sau trenuri întregi, uneori datorită lipsei de control, iar altele necinstei organelor de control, a fost o împrejurare foarte bine speculată.

În prezent, măsurile de control în trenuri și gări fiind mult mai accentuate, țiganii nu au întârziat să simtă consecințele, iar deosebit să observe că patruzele de jandarmi de la posturi acționează în general numai ziua, iar noaptea se retrag la posturi pentru propria siguranță, din care cauză țiganii au început să se deplaseze pe jos noaptea, spre Nistru, în convoaie mai mici sau mai mari.

În ceea ce privește responsabilitatea prevăzută în decizie pentru conducătorii de grupe de țigani, referitor la prezența lor în localitățile respective, nu s-a prevăzut nici o sancțiune, din care cauză nu poate avea efectul dorit. Există o singură sancțiune pentru orice țigan fugit din localitate sau de la lucru, și anume internarea în lagărele de represalii ce se vor înființa în fiecare județ, dar care nu s-au înființat.

În ceea ce privește Legiunea Golta, s-a improvisat ad-hoc și recent un fost lagăr de evrei de la Golta transformându-se în lagăr de țigani, unde au fost internați până în prezent circa 475 țigani. Acest lagăr are o capacitate maximă de 600 indivizi, dar problema sancționării prin lagăre de represalii nu poate fi considerată rezolvată, pentru că efectivul celor fugiți și prinși de alte inspectorate sau de noi trece de 2000 țigani. Deosebit de aceasta, nimeni nu-i poate hrăni, pentru că nu se hrănesc decât acei ce lucrează în ateliere sau echipe de lucru, la care se adaugă problema pazei acestor lagăre, întrucât nu avem asemenea efective și nici nu puteam ridica de la posturi în situația actuală, ca să păzim lagăre de țigani.

Procedând la analiza tuturor actelor dresate cu ocazia prinderii și transferării țiganilor, am constatat absența oricărui act de identitate asupra aproape totalității țiganilor, din care cauză țiganii își dau verbal orice identitate voiesc, identitate care variază de la legiune la legiune și de la post la post în timpul transferării și plasării.

În cursul cercetărilor, având nevoie de interogarea unora dintre țigani, primiți de Legiunea Golta și prevăzuți în tabelele înaintate odată cu diviziei de la Legiunea Tiraspol, nimeni din cei strigați nu au răspuns la apel, orice sistem s-a întrebuințat. Toți țiganii au fost de acord că pe nimeni dintre ei nu-i cheamă astfel, deși aceste nume au fost date de ei la Legiunea Tiraspol.

Din actele găsite la Legiunea Golta și la Sectorul Wradiewka, în afară de metodele de fugă cunoscute până în prezent am descoperit încă două metode:

1. Un individ, cu acte de identitate sau fără acte de identitate, pentru că nu se specifică acest detaliu important, se prezintă la Serviciul de legătură din București al Guvernământului Transnistriei și cere o autorizație de călătorie dus și întors în Transnistria.

Delegatul Guvernământului Transnistriei eliberează autorizația pentru solicitator, iar acesta are grijă să adauge cu aceeași mașină de scris sau cu alta asemănătoare și alte persoane indicate numeric. În cazul când autorizația formular este completată cu scris de mână, se adaugă la fel și alte persoane numerice. O analiză grafologică ar putea stabili dacă personalul subaltern de la Serviciul de legătură din București este sau nu străin de aceste adăugiri.

Anexăm patru exemplare originale cu nr. 16.456, nr. 15.807, nr. 16.561 și unul cu numărul rupt, toate eliberate în luna septembrie 1943 și vizate în stația C.F.R. Cameni-Most, județul Golta, la 1 noiembrie 1943 pentru plecare, fiindcă stația C.F.R. Birzula le-a vizat la 28 octombrie 1943, probabil la sosire.

Ceea ce este interesant de remarcat, este autorizația nr. 15.807 din 18 septembrie 1943, care poartă chiar viza de 4 noiembrie 1943 a unui subofițer de la Poliția Golta, care nu a observat nimic suspect la această autorizație, deși are ștersături și adăugiri. Este cert că numitul a obținut bilete de tren de la stația Cameni-Most pe numărul persoanelor la 1 noiembrie 1943 și apoi s-a prezentat la Poliția Golta și cu viza ei a obținut încă un număr de bilete de tren pentru același număr de persoane, dublând numărul celor fugiți.

2. Postul de jandarmi Românești din Județul Dolj eliberează adeverință individuală țiganilor Căspaci Ioan, Rădulescu Ioan și Ciurar Trifu pentru a merge în județul Golta cu haine pentru neamurile lor.

Deosebit, eliberează și o adeverință colectivă aceluiași persoane, la aceeași dată, 25 octombrie 1943, plus țiganul Rădulescu Trifu. Este posibil ca și acesta să fi avut o adeverință individuală, dar a pierdut-o sau nu i-a găsit-o nimeni. Cu acest sistem, de care șeful postului nu și-a dat seama, au plecat desigur înapoi și alți patru țigani, unii călătorind cu adeverința colectivă și alții cu adeverințele individuale. Anexăm și aceste patru adeverințe eliberate la 25 octombrie 1943 de Postul Românești-Dolj.

Față de cele mai sus raportate am luat pe loc măsura de a se elibera fiecărui țigan major un act de identitate, în care să se indice numele și prenumele declarat de individ, comuna unde are domiciliul stabil, semnalmente în lipsă de fotografie și numărul copiilor minori respectivi. Pe baza acestor acte de identitate controlul țiganilor în afara comunei de reședință va fi posibil, iar în cazul când le vor distruge sau nu le vor avea asupra lor vor fi tratați ca suspecti la Siguranța Statului.

Însă, problema țiganilor din raza Inspectoratului Balta și în special din raza Legiunii Golta, depășind posibilitățile noastre de rezolvare, facem propuneri de mai jos:

– Repartizarea țiganilor să se facă în toate județele, pentru a se asigura plasarea lor la lucru și controlul lor pe teren.

– Plasarea lor să se facă în cele mai depărtate județe, față de Nistru, și în comune depărtate de căile de comunicație importante, în special cale ferată.

– Preturile și prefecturile să le dea efectiv de lucru, locuințe și îmbrăcăminte cât de sumară, pentru a-i lega cât de puțin ca existență zilnică de domiciliul fixat.

– Serviciul de legătură din București al Guvernământului să elibereze autorizații de călătorie în Transnistria pe bază de aviz al organului polițienesc de origine și nr. Biroului Populației, ambele prevăzute precis în autorizația de călătorie, pentru fiecare persoană trecută nominal. De asemenea, să indice localitatea unde merge, indicația Transnistria fiind fără posibilitate de control.

- Lagărele de represalii nu sunt recomandabile, cerând pază și hrană fără muncă, pentru că nu numai nu s-au procurat mașini și scule când erau, dar cu atât mai mult nu se vor putea procura în condițiile actuale.

Deosebit, asemenea lagăre de represalii vor funcționa în condiții de igienă atât de reduse încât nu va fi un pericol pentru țigani, ci în primul rând un pericol public de tifos exantematic pentru populația și organele de pază.

Fără rezolvarea condițiilor de existență, afluirea lor individuală sau în corpore nu va putea fi oprită, iar prinderea fugarilor în raza inspectoratului sau mai departe către țară nu va putea fi oprită, orice măsuri polițienești s-ar lua, chiar dacă tot efectivul inspectoratului s-ar ocupa numai cu această misiune.

Vă rugăm să binevoiți a ordona.

Inspector Jandarmi Balta
Iulian Popovici

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 130/1942, vol.II, f.211-216)

[1] Ancheta a fost declanșată la solicitarea col. Popovici de la Inspectoratul Jandarmi Balta, Transnistria (cf. *Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 130/1942, vol. II, f.224*)

348

Legiunea Jandarmi Turda
Nr. 1293/1943 decembrie 22

**Către Inspectoratul General al Jandarmeriei
Serviciul Ordinii Publice**

La ordinul dv. no. 47.305/1943, privitor la țiganii veniți din teritoriul cedat Ungariei și stabiliți cu domiciliul pe raza acestei Legiuni, am onoare a vă raporta următoarele:

1. Prin verificarea făcută de noi, prin organele în subordine, se constată că pe raza acestei Legiuni se află în prezent un număr de 451 țigani, bărbați, femei și copii refugiați din teritoriul cedat Ungariei.
2. Majoritatea acestora sunt fugari din armata maghiară și nesupuși la concentrare etc.
3. Toți aceștia trăiesc practicând meseria de ciurari, fierari etc și o mică parte lucrează ca angajați la diferiți proprietari agricoli. S-a dovedit că sub aceste ocupații, de suprafață, o altă parte din ei se dedau la furturi, spargeri, înșelăciuni etc.
4. Prezența acestor țigani pe teritoriul județului constituie un permanent pericol pentru avutul locuitorilor, din cauza apucăturilor dubioase de care sunt stăpâniți. Prezența lor în această regiune de graniță mai face ca organele polițienești să aibă supravegherea îndreptată asupra lor, lăsând ca suspectii și infractorii localnici să fie mai puțin supravegheați.
5. Pentru aceste motive, propunem ca toți țiganii veniți din teritoriul cedat Ungariei, indiferent de situația militară în care se află, dezertori, nesupuși (din armata maghiară), mobilizabili sau nemobilizabili, să fie evacuați în Transnistria, motivând această propunere și cu aceea că aceste elemente nu sunt legate cu nimic de localitățile în care domiciliază în prezent și ca atare evacuarea lor nu le-ar produce nici un fel de prejudiciu material.

Comandantul Legiunii Jand. Cluj-Turda
Lt. colonel Craioveanu Gheorghe

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 130/1942, vol. II, f.284)

349

Inspectoratul General al Jandarmeriei
Direcțiunea Siguranței și Ord. Publice
Serviciul Ordinii Publice
Nr. 48.960/1943 decembrie 26

Către Inspectoratul Jandarmi Balta

La raportul dvs. no. 4748 din 9 decembrie 1943, prin care ați semnalat situația țiganilor fugiți din Transnistria, cu onoare vi se face cunoscut că domnul general, inspector general al jandarmeriei, pe nota acestei direcțiuni a pus următorul ordin în rezoluție:

„Măsurile preconizate de Inspectoratul Balta desigur sunt foarte bune, dar greu de aplicat dacă Guvernământul Transnistria nu se pune de acord cu ordonanța ce dă cu realitatea. Nu cu ordonanțe se soluționează o problemă așa de grea, de a utiliza la muncă, hrăni, îmbrăca și adăposti atâtea mii de țigani.

Inspectoratul Balta, cu prima ocazie, va lua înțelegere cu subinspectoratul general jandarmi Odessa, de a se face o singură ordonanță de Guvernământul Transnistria, însă în real, nu cu formule de birou și cu prescripții ce se vor in-

dica de subinspectoratul general jandarmi Odessa, Guvernământului Transnistria. Desigur, dacă nu li se dă ce le trebuie, vor fugi.

Trebuie repartizați pe mai multe comune, căci deși sunt o pacoste, dacă nu sunt hrăniți vor fugi și oricâți jandarmi vor pune, nu îi vor putea păzi.

Sunt atâtea recolte în Transnistria; să fie mai larg Guvernământul cu hrănirea lor.

Acei ce nu au unde munci, fiind prea mulți într-o comună și neavând drept la hrană ce să facă?

Asupra autorizațiilor ce se dau, s-a dat ordin că nu e valabilă nici o autorizație eliberată nici de Guvernământul Transnistria, decât cele ale Inspectoratului General al Jandarmeriei (a se vedea ordinele no. 154.593 din 11 ianuarie și 154.728 din 15 ianuarie 1943).

Deci, în viitor, nu intră și nu iese nimeni din Transnistria dacă nu e ordinul Inspectoratului General al Jandarmeriei”.

În consecință, vă rugăm a lua contact cu subinspectoratul general jandarmi Odessa și pune la punct această chestiune, raportând și I.G.J. măsurile luate.

În acest sens s-a dat ordin și subinspect. gl. Odessa.

D. O.

Directorul Siguranței și Ordinii Publice
General C. Tobescu

Șeful Serv. Ordinii Publice
Maior D. Penescu

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 130/1942, vol. II, f.206)

350

Inspectoratul Jandarmi Odessa

Buletin informativ

Pe luna decembrie 1943

[...]*

Țigani

Se găsesc plasați pe teritoriul județului Berezovca și Oceacov. În total 4113 țigani. Sunt profund nemulțumiți din cauza strămutării lor în Transnistria. Toți caută, folosindu-se de toate mijloacele și trucurile, spre a se înapoia în țară.

Nu pot fi întrebuițați la nici un fel de munci, fiind desculți și dezbrăcați. Situația lor acum cu venirea iernii e mai mult decât deplorabilă.

[...]*

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 84/1943, f.439)

* Fragmente lipsă nu au legătură cu tema volumului de față.